

ŞANLIURFA İLİ SÜLEYMANİYE ALT BÖLGESİNDE BULUNAN MAHALLELERİN YOKSULLUK OLGUSUNUN ARAŞTIRILMASI PROJESİ RAPORU

Bu araştırma Karacadağ Kalkınma Ajansının 2014 yılı Doğrudan Faaliyet Desteği kapsamında sağladığı mali destek ile yürütülmüştür.

Sözleşme No: TRC2/14/DFD/0006

Proje Koordinatörü

Mehmet YUMUŞAK

Proje Koordinatör Yardımcısı

M. UĞUR ÇELİKEL

Proje İzleme Değerlendirme Kurulu

DİLEK AKIN

ALİ GÜNDÜZ

ALİ TATAR

KAMİL GÜL

Yüklenici Firma

Araştırma Eğitim & Danışmanlık LTD ŞTİ

ÖNSÖZ

Kayıt dışı istihdam tüm dünya ülkelerinde önemli bir sorun teşkil ederek hem ülke ekonomisini, hem sosyal hayatı ve sosyal güvenlik sistemini olumsuz etkilemektedir. Dünyada yaklaşık 1,8 milyar kişi kayıt dışı çalışmaktadır. Özellikle geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerde kayıt dışı istihdam oranları yüksek olmakta, buna karşı gelişmiş ülkelerde bu oran daha düşüktür. Bunun en önemli sebeplerinden biri olarak yüksek enflasyon ve yoksulluk gösterilmektedir.

Dünyadaki kayıt dışı ekonominin büyüklüğüne bakıldığında; ülkemizde de kayıt dışılık oranı yüksek bir seyir izlemektedir. Kayıt dışı ekonomi bütün sektörleri içine almış, ölçümü güç ve karmaşık olan bir olgudur. Kayıt Dışı Ekonomi sosyal ve mali açıdan (GSMH), kişi başına düşen milli gelir, istihdam, işsizlik, gelir dağılımı vergi ve sosyal güvenlik prim gelirlerindeki azalmalara neden olmaktadır. Bu nedenlerle yoksulluk olgusunun derinlemesine incelenmesi ihtiyacı doğmaktadır.

2009 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Ülkemiz genelinde kayıt dışılık oranı %46,4'dir. 2010 yılında ise bu oran %42,8 e gerilemiştir. Devletimizin aldığı tedbirler çerçevesinde bu oran ülke genelinde 2014 yılı Nisan ayı itibarıyla %34,8 seviyelerine gerilemiştir. Ancak Şanlıurfa ilimizde bu kayıt dışı oranı %65 ila 70 seviyelerinde seyretmektedir.

Bu sorunun kalıcı olarak çözülmesi kısa vadede mümkün görünmemektedir. Şanlıurfa ilimizde kayıt dışılığın en çok karşılaşılan sektör ve faktörler incelendiğinde; Tarım ve inşaat işçilerinin çokluğu, düşük ücretle çalışmanın yaygın olması, gelir dağılımındaki adaletsizlik, işsizlik vb. Altında yatan sebeplerin hepsinde yine karşımıza yoksulluk olgusu çıkmaktadır.

Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından finanse edilen Şanlıurfa Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü ve Şanlıurfa Kalkınma Derneği (KAL-DER) tarafından yürütülen “Şanlıurfa ili Süleymaniye alt bölgesinde bulunan mahallelerin yoksulluk olgusunun araştırılması projesi” başarı ile sonuçlandırılmıştır.

Şanlıurfa ili Süleymaniye alt bölgesinde bulunan Akşemsettin, Akabe, Direkli, Süleymaniye, Bağlarbaşı, Yavuzselim, Devteyşti ve Ahmet Yesevî mahallelerinde gerçekleştirilen yoksulluk anketi sahadan toplanan veriler ile yoksulluğun ortadan kaldırılmasıyla ilgili yapılan bu çalışma; plan ve stratejilere veri sağlamak, konu aktörleri arasında işbirliği geliştirerek, sürdürülebilir kalkınma çabalarına katkı sunmak, Kayıt dışı İstihdamla Mücadele (KADİM) projesi kapsamında yoksullukla mücadele edebilmeleri için kamu kurum ve kuruluşlara yön vererek kayıt dışılığın azaltılması ve sigortalı çalışmaya teşvik edilmesinin yollarının bulunması amacıyla hazırlanmıştır.

Proje kapsamında Şanlıurfa'da Süleymaniye alt bölgelerinde ikamet eden 1.534 hanede yaşayan toplamı 8.488 kişiye ulaşılmıştır. Bu birey ve ailelerinin “TÜİK Yoksulluk Çalışması” esas alınarak ailenin durumu, Devlet imkânlarına erişimi, sosyal güvence durumu, ekonomik ve sosyal durumları araştırılmıştır.

Bu proje ile Süleymaniye alt bölgesine ait yoksulluk olgusuna dair üretilen veriler, toplumdaki herkes tarafından açık bir şekilde görünür hale geleceği gibi, yoksulluk sorununa karşı daha yüksek bir toplumsal ve siyasal duyarlılık oluşması, yoksulluğun yerel düzeydeki ekonomik, sosyolojik kaynaklarının ortaya çıkarılması, Şanlıurfa için Karacadağ Kalkınma Ajansının paydaşlarla birlikte katılımcı bir şekilde belirlediği “Doğal ve kültürel mirasını koruyarak turizm potansiyelini değerlendiren, kaynaklarını üretim ve istihdama dönüştürerek yaşam kalitesini artıran, Ortadoğu'nun gelişen ticaret merkezi” vizyonuna ulaşmanın önündeki yoksulluk engelinin aşılması, ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda Kamu ve Kuru

yapacakları çalışmalara yön vermek ve kayıt dışı oranını azaltılmasını sağlarken dolaylı olarak da sosyal güvenlik prim gelirlerinin arttırılması hedeflenmektedir.

Yapılan çalışmada; yoksulluk sebebiyle yeterince besin alınamamasından dolayı ortaya çıkan malnütrisyon (yetersiz beslenme) ve benzeri hastalıklar nedeniyle de yapılan harcamaların birçoğunun sağlık harcamasına gittiği görülmüştür. Yani tam ve dengeli beslenmeye harcanması gereken giderler besin yetersizliği sebebi ile ortaya çıkan sağlık harcamalarına aktarıldığı tespit edilmiştir. Yine kurumumuzca yürütülmekte olan “Yaşam İçin Kalori Yak” Projesinin şanlıurfa ayağına bu eserin çok faydalı olacağı kanaati oluşmuştur.

Projenin tüm süreçlerinde emeği geçen proje ekibine, maddi destek sağlayan Karacadağ Kalkınma ajansına, proje ortağımız şanlıurfa Kalkınma Derneği (KAL-DER)’ne, zm Araştırma Danışmanlık Limited şirketi’ne ve tüm kamu kurum ve kuruluşlarına teşekkür ediyor, bu eserin öncelikle kurumumuza, politika yapıcı, uygulayıcı ve ilgili tüm birimlere maksimum fayda sağlamasını temenni ediyorum.

16.08.14

Kaşif KILIÇ

şanlıurfa Sosyal Güvenlik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
GİRİŞ.....	1
1. YOKSULLUK KAVRAMI VE YOKSULLUĞUN TANIMLARI.....	2
1.1. Mutlak Yoksulluk	2
1.2. Göreli Yoksulluk.....	2
1.3. İnsani Yoksulluk	3
2. METODOLOJİ.....	4
2.1. Araştırma Kapsamı.....	4
2.2. Araştırma Yöntemi ve Örneklem	6
2.3. Saha Çalışması	6
2.4. Kalite Kontrol.....	7
2.5. Masa Başlı Çalışmalar	7
3. DEMOGRAFİ	8
3.1. Hanenizde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı	8
3.2. Hanedeki Öğrenci ve Çocuk Sayısı	9
3.2.1. Öğrenci Sayısı.....	9
3.2.2. Çocuk Sayısı	10
3.3. Yaş Durumu	11
3.3.1. Hane Yaş Dağılımı	11
3.3.2. Yaş Ortalamaları.....	12
3.4. Cinsiyet Dağılımı	13
3.5. Medeni Durum	13
3.6. Meslek.....	14
3.7. Çalışma Durumu	15
3.8. Eğitim Seviyesi	15
3.9. Gelir Dağılımı	16
3.9.1. Görüşülen Kişinin Gelir Dağılımı	16
3.9.2. Hanehalkı Toplam Gelir	17
4. BULGULAR	18
4.1. Buraya Nereden Geldiği	18
4.2. Bulunduğu Yerde Oturma Yılına Göre Geldiği Yer	19
4.3. Oturulan Konut Türü.....	20

4.4.	İkamet Yılı.....	21
4.5.	Gayrimenkul Satışı Durumu	22
4.5.1.	Son Bir Yıldaki Gayrimenkul Satışı Durumu	22
4.5.2.	Satılan Gayrimenkulün Türü	22
4.6.	Düzenli Gelir Getiren Bir İşte Çalışmayı İsteme Durumu ve Nedenleri.....	23
4.7.	Sahip Olunan Sosyal Güvence	24
4.8.	Yaşanılan Mahallenin Sorunları	25
4.9.	Oturulan Mahalleye Göre Yaşanan Sorunlar.....	27
4.10.	Yaşanılan Mahallede Sağlık Ocağı ve Hastane Olup Olmadığı.....	28
4.11.	Harcama Kalemlerine Göre Aylık Ortalama Harcama.....	29
4.12.	Mahallelere ve Harcama Kalemlerine Göre Aylık Ortalama Harcama	31
4.13.	Hane Halkı Toplam Gelirinin Harcama Kalemleri Üzerindeki Etkisi	32
4.14.	Oturulan Konutun Türünün Harcama Kalemleri Üzerindeki Etkisi	33
4.15.	Tüketim Sıklıkları.....	34
4.16.	Geçim Sıkıntısı Nedeniyle Nelerden Tasarruf Edildiği	36
4.17.	Tasarruf İçin Evde Yapılan İşler.....	37
4.18.	Ailenizin En Önemli Sorunu Nedir?.....	38
4.19.	Ekonomik Sıkıntı Nedeniyle Ertelenen Hastalıklar.....	38
4.20.	Sürekli İlaç Tedavisi Gören Kişilerin Olup Olmadığı	40
4.21.	Sağlık Hizmetlerine Erişimle İlgili Yaşanan Sorunlar	41
4.22.	Hanede Engelli Kişi Olup Olmadığı.....	42
4.23.	Bakıma Muhtaç Birinin Olup Olmadığı.....	42
4.24.	Ailede Zararlı Alışkanlık Sahibi Olup Olmadığı.....	43
4.25.	Borçlanma Durumu.....	43
4.25.1.	Borcunun Olup Olmadığı	43
4.25.2.	Nerelere Borcunun Olduğu	44
4.25.3.	Ne Kadar Borcunun Olduğu	44
4.25.4.	Borçlu Olunan Yerlere Göre Borç Aralığı	45
4.26.	Evinin Neyle Isındığı	46
4.27.	Yemeğin Neyle Pişirildiği	46
4.28.	Sahip Olunan Eşyalar	47
4.29.	Alışveriş Yapılan Yer ve Sıklığı.....	48
4.30.	Yaşanılan Evin Sorunları	52
4.31.	Çocuğun Karşılanamayan İstekleri.....	52

4.32.	Kira Geliri.....	53
4.33.	Arkadaş, Akraba ve Hemşeri İlişkileri.....	54
4.33.1.	Hemşehri / Akraba İle Aynı Mahallede Oturma Durumu.....	54
4.33.2.	Hemşehri / Akraba İle Görüşme Sıklığı.....	54
4.33.3.	Hemşehri / Akraba İle Görüşmeme Nedeni	55
4.33.4.	Arkadaş ve Komşularla Görüşme Sıklığı	55
4.33.5.	Arkadaş ve Komşularla Görüşmeme Nedenleri.....	56
4.33.6.	Hangi Konuda Akraba, Arkadaş, Hemşehrilerden Destek Alındığı.....	56
4.33.7.	Maddi Olarak Sıkıntıya Girildiğinde İlk Destek İstenecek Kişi.....	57
4.34.	Göç Etme Nedenleri.....	58
4.35.	Alınan Yardımlar	59
4.35.1.	Yardımları Vatandaşlık Hakkı Olarak Düşünme Durumu.....	59
4.35.2.	Yardımların Adaletli Yapılma Durumu ve Adaletsizlik Nedenleri.....	59
4.35.3.	Yardım Alma Durumu ve Yeterliliği	60
4.35.4.	Alınan Yardımın Yeterliliği	61
5.	ÖZET	62
	KAYNAKLAR	64

Tablolar Listesi

Tablo 3-1: Ailelerin Büyüklüğü.....	8
Tablo 3-2: Hanedeki Öğrenci Sayısı.....	9
Tablo 3-3: Hanedeki 18 Yaş Altı Çocuk Sayısı	10
Tablo 3-4: Yaş Aralığı Dağılımı	11
Tablo 3-5: Yaş Ortalamaları	12
Tablo 3-6: Cinsiyet Dağılımı	13
Tablo 3-7: Medeni Durum	13
Tablo 3-8: Meslek Dağılımı	14
Tablo 3-9: Çalışma Durumu	15
Tablo 3-10: Eğitim Seviyesi.....	15
Tablo 3-11: Gelir Dağılımı.....	16
Tablo 3-12: Hane Halkı Toplam Gelir Dağılımı	17
Tablo 4-1: Şimdiki Adresine Nereden Geldiği	18
Tablo 4-2: Bulunduğu Yerde Oturma Yılına Göre Geldiği Yer	19
Tablo 4-3: Oturulan Konutun Türü	20
Tablo 4-4: Kaç Yıldır Aynı Yerde Yaşandığı	21
Tablo 4-5: Gayrimenkul Satışı Durumu	22
Tablo 4-6: Satılan Gayrimenkulün Türü	22
Tablo 4-7: Düzenli Gelir Getiren Bir İşte Çalışmayı İsteme Durumu	23
Tablo 4-8: Düzenli Gelir Getiren İşte Çalışmayı İsteme Nedenleri.....	23
Tablo 4-9: Düzenli Gelir Getiren İşte Çalışmayı İstememe Nedenleri.....	24
Tablo 4-10: Sosyal Güvence.....	24
Tablo 4-11: Yaşanılan Mahallenin Sorunları.....	25
Tablo 4-12: Oturulan Mahalleye Göre Yaşanan Sorunlar	27
Tablo 4-13: Yaşanılan Mahallede Sağlık Ocağı Olup Olmadığı	28
Tablo 4-14: Harcama Kalemlerine Göre Aylık Ortalama Harcama	29
Tablo 4-15: Mahalleye ve Harcama Kalemlerine Göre Ortalama Harcama	31
Tablo 4-16: Hane Halkı Toplam Gelirinin Sosyal Etkinlik Harcamaları Üzerindeki Etkisi.....	32
Tablo 4-17: Oturulan Konutun Türünün Harcama Kalemleri Üzerindeki Etkisi.....	33
Tablo 4-18: Tüketim Sıklıkları	34
Tablo 4-19: Tasarruf Yapılan Kalemler	36
Tablo 4-20: Tasarruf İçin Evde Yapılan İşler.....	37
Tablo 4-21: Ailenin En Önemli Sorunu	38
Tablo 4-22: Ekonomik Sıkıntılar Nedeniyle Ertelenen Hastalıkların Olup Olmadığı.....	38
Tablo 4-23: Ekonomik Sıkıntı Nedeniyle Ertelenen Hastalıklar	39
Tablo 4-24: Sürekli İlaç Tedavisi Görme Durumu	40
Tablo 4-25: Sağlık Hizmetlerine Erişimle İlgili Sorun Yaşanıp Yaşanmadığı.....	41
Tablo 4-26: Sağlık Hizmetlerine Erişimle İlgili Yaşanan Sorunlar	41
Tablo 4-27: Zararlı Alışkanlığa Sahip Olma Durumu	43
Tablo 4-28: Sahip Olunan Zararlı Alışkanlıklar	43
Tablo 4-29: Borcun Olup Olmadığı.....	43
Tablo 4-30: Borçlu Olunan Yerler.....	44
Tablo 4-31: Ne Kadar Borcunun Olduğu	44
Tablo 4-32: Borçlu Olunan Yerlere Göre Borç Aralığı.....	45

Tablo 4-33: Evin Neyle Isındığı.....	46
Tablo 4-34: Sahip Olunan Eşyalar	47
Tablo 4-35: Gıda Alışverişi Yeri ve Sıklığı	48
Tablo 4-36: Kıyafet Alışverişi Yeri ve Sıklığı	50
Tablo 4-37: Yaşanılan Evin Sorunları	52
Tablo 4-38: Çocuğun Karşılanmayan İstekleri	52
Tablo 4-39: Kira Geliri	53
Tablo 4-40: Hemşehri/Akraba İlişkileri Durumu	54
Tablo 4-41: Akraba ve hemşerilerinizle görüşme sıklığı	54
Tablo 4-42: Arkadaş ve komşularla görüşme sıklığı	55
Tablo 4-43: Hangi Konuda Destek Alındığı	56
Tablo 4-44: İlk Destek İstenecek Kişi.....	57

GİRİŞ

Yoksulluğa tanım olarak verilebilecek birçok yanıt bulunabilir. *Yoksulluk; “açlıktır”, “eğitimsizliktir”, “barınacak bir evinin olmamasıdır”, “hasta olmak ve tedavi olamamaktır”, “hiçbir işinin olmaması ya da iyi bir işe sahip olamamaktır”, “kirli suyun sebep olduğu hastalık eniyle çocuğunu kaybetmektir”, “gelecek korkusuyla yaşamak ve çocuklarının geleceğinden endişe duymaktır”, “umutsuzluktur”, “eşitsizliktir”, “özgür olamamaktır”, “siyasal yaşama katılamamaktır”.* (Gündoğan, 2008)

Yoksulluk, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çoğunda ciddi bir sorun olarak yaşanmaktadır. *“Her yıl yaklaşık olarak 18 milyon insan yoksulluğa bağlı sebeplerden dolayı çok erken yaşta ölmektedir. Bu rakam toplam insan ölümlerinin üçte birine eşittir. Her gün 34.000’i beş yaşın altında çocuklar olmak üzere 50.000 insan yoksulluğa bağlı sebeplerden dolayı ölmektedir.”* (Arpacıoğlu & Yıldırım, 2011)

TÜİK’in 2006 yılında yayınladığı yoksulluk araştırmasına göre, 2006 yılında hanehalkı büyüklüğü 3 veya 4 kişiden oluşan hanelerde bulunan fertlerin yoksulluk oranı %8,49 iken, 7 ve daha fazla olan hanelerde fertlerin yoksulluk oranı %42,98 olarak hesaplanmıştır. İnsanların %17,81’i yoksulluk sınırının, %0,74 ise açlık sınırının altında yaşamaktadır. (TÜİK, 2007) Hanehalkı büyüklüğü 5-6 kişi olan ailelerin yoksulluk oranı %17,76’dır. Kırdaki yaşayıp hanehalkı büyüklüğü 5-6 kişi olan ailelerin yoksulluk oranıysa %29,6 gibi büyük bir orandadır.

Yapılan araştırmayla, örneklem olarak seçilen Şanlıurfa Süleymaniye Bölgesi’ne bağlı 8 mahalledeki (Süleymaniye, Bağlarbaşı, Ahmet Yesevî, Direkli, Akabe, Devteyşti, Yavuzselim, Akşemsettin Mahalleleri) yoksulluk durumu ortaya konmaya çalışılmıştır.

1. YOKSULLUK KAVRAMI VE YOKSULLUĞUN TANIMLARI

Yoksulluk çok yönlü ve karmaşık yapısı sebebiyle tanımlanması güç olan bir kavramdır. Ayrıca, yoksulluk kavramına çok yönlü yapısı nedeniyle farklı yaklaşımları, yoksulluk kavramını üzerinde bir uzlaşma sağlanmasını da güçleştirmektedir. (Gündoğan, 2008)

Sözlükte, *“Geçinmekte çok sıkıntı çeken (kimse, toplum, ülke), yoksuz, fakir, fukara; zengin, varıl karşıtı”* şeklinde tanımlanmıştır. (Türk Dil Kurumu, 2014)

Seebom Roventree tarafından yapılan tanıma göre; yoksulluk *“toplam gelirin, biyolojik varlığın devamı için gerekli olan yiyecek, giyim vb. asgari düzeydeki fiziki ihtiyaçları karşılamaya yetmemesi”*dir. Tanımda belirtildiği gibi yoksulluk sadece açlık ya da yeterince beslenebilecek gıdaya sahip olamamak değildir. Gıdanın yanında giyim, barınma, eğitim, sağlık, altyapı, kültür, ortak yaşama gibi ihtiyaçları da belirtmek gerekecektir. (Arpacıoğlu & Yıldırım, 2011)

Adam Smith’in, *“yoksul insan”*ı, *“hayatını çalışarak kazanmak zorunda olan insan”*ı anlatmak için kullandığı görülmektedir. Zaten Adam Smith’ten önce, 16. yüzyılda başlayan sosyal politika tartışmalarında da işçi ile yoksul arasında belirgin bir ayrım yapılmamıştır. 19. yüzyıla gelindiğindeyse, işçi ve yoksul kavramı birbirinden ayrılmaya başlamış hatta bu ayrım, çalışandan, yoksul olarak bahsedilmesini neredeyse yasaklayacak düzeye varmıştır. (Buğra, 2008)

Literatürde, mutlak yoksulluk, görelî yoksulluk, insani yoksulluk gibi farklı yoksulluk tanımları mevcuttur.

1.1. Mutlak Yoksulluk

Hanehalkının ya da bireyin asgari yaşam düzeyini sürdürebilmesi için şart olan, yalnızca en temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi durumudur. Birinci dereceden yardıma muhtaç olarak düşünülmesi gereken grup, mutlak yoksul tanımının kapsadığı gruptur. (Arpacıoğlu & Yıldırım, 2011)

1.2. Görelî Yoksulluk

Adam Smith’e göre, *“temel ihtiyaçlarını mutlak olarak karşılayabilen (mutlak yoksul olmayan) ancak kişisel kaynakların yetersizliği yüzünden toplumun genel refah düzeyinin altında kalan ve topluma*

sosyal açıdan katılımları engellenmiş olanlar göreceli yoksullardır.” (Arpacıoğlu & Yıldırım, 2011) Göreceli yoksulluğun tanımı, toplumdaki diğer bireylerin veya hanehalklarının yaşamlarını göz önüne alarak yapılmaktadır. Dolayısıyla göreceli yoksulluk, daha fazla gelir dağılımıyla ilgilenmektedir.

1.3. İnsani Yoksulluk

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), hazırladığı raporlarda; insani gelişme kavramını, gelir hesaplamalarından daha geniş kapsamlı tutarak, *insan kaynaklarının gelişimini, insanı insan yapan özgürlük, kişilik gibi unsurları ve insanın temel gereksinimlerine ulaşma düzeyini bir arada değerlendirmekte ve böylece kalkınma içindeki insanın rolünü ele almaya çalışmaktadır.*

İnsani Gelişme Raporu’nda insani gelişme, kişilerin seçeneklerini artırma süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu seçenekler sonsuz ve değişken olabilmekte, ancak bütün gelişme aşamalarında üç temel seçenek ön plana çıkmaktadır. Bu seçenekler;

- a) Uzun ve sağlıklı bir yaşam,
- b) Bilgi edinme,
- c) Tatminkâr bir yaşam sürmeyi sağlayacak kaynaklara ulaşmaktır.

Bunların dışında, siyasi özgürlük, garanti edilmiş insan hakları ve öz saygınlık da diğer seçenekler arasındadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın insani yoksulluk yaklaşımına göre gelir, insani gelişmişliğin göstergesi olarak önemli bir faktördür fakat tek başına yeterli değildir.

UNDP, insani gelişmeyi, sağlık ve eğitim gibi gelişmenin ekonomik olmayan göstergelerini de dikkate alarak ile ölçmektedir. Dolayısıyla, bu ölçümde benzer olan ülkelerin gelirleri arasında belirgin farklar olabilmektedir. (Arpacıoğlu & Yıldırım, 2011)

UNDP raporunda insani yoksulluğu ölçmek amacıyla “İnsani Yoksulluk İndeksi” (Human Poverty Index) geliştirilmiştir. Bu indeks gelişmekte olan ülkeler için (HPI-I) şu üç kriterden yola çıkarak hesaplanmaktadır:

- a) Yaşam süresi: 40 yaşın altında yaşam beklentisi olanların oranı
- b) Eğitim: Okuma yazma bilmeyen yetişkinlerin oranı
- c) 3. Makul bir yaşam standardı:
 - o Sağlıklı içme suyuna sahip olmayan nüfusun oranı

- Temel sağlık imkânlarından yoksun olan nüfusun oranı
- 5 yaşın altında olan ve yeterli beslenemeyen nüfusun oranı

Gelişmiş ölkeler için hesaplanan İnsani Yoksulluk İndeksi'ni (HPIII) oluşturan kriterler ise şunlardır:

- a) Yaşam süresi: 60 yaşın altında yaşam beklentisi olanların oranı
- b) Eğitim: OECD tarafından tanımlanan fonksiyonel cahillik oranı
- c) Makul bir yaşam standardı: Yoksulluk sınırının altında yaşayanların oranı
- d) Sosyal dışlanma: Uzun dönem işsizlik oranı. (Gündoğan, 2008)

2010 İnsani Gelişme Raporuna göre; çok yüksek insani gelişmeye sahip ilk 5 ölk; Avustralya, Norveç, Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri, İrlanda olmuştur. Yüksek insani gelişmeye sahip ilk 5 ölk; Bahamalar, Letonya, şili, Arjantin, Kuveyt, orta düzey insani gelişmeye sahip ilk 5 ölk; Fiji, Türkmenistan, Dominik Cumhuriyeti, Çin, El Salvador düşük insani gelişmeye sahip ilk 5 ölk; Kenya, Bangladeş, Gana, Myanmar ve Yemendir. Türkiye insani gelişme endeksi sıralamasında 0.754 endeks değerı ile 62. sıradadır. (Arpacioğlu & Yıldırım, 2011)

2. METODOLOJİ

2.1.Araştırma Kapsamı

Araştırma kapsamında aşağıdaki konu başlıkları incelenmiştir.

- Demografik bilgiler,
- Hanedeki toplam öğrenci sayısı,
- Hanedeki 18 yaşından küçük çocuk sayısı,
- Oturulan konutun türü,
- Sahibi olunan kira getiren gayrimenkulün olup olmadığı ve kira geliri,
- Görüşölen kişinin ve hanehalkının toplam geliri,
- Sosyal güvencenin olup olmadığı ve türü,
- Oturulan semte nereden gelindiği,

- Kaç yıldır aynı yerde oturulmakta olduğu,
- Oturulan yere göç etme nedenleri,
- Oturulan mahallede akraba, hemşehrinin olup olmadığı,
- Bulunulan mahallenin en önemli sorunu,
- Bulunulan mahallede sağlık ocağı, devlet hastanesinin olup olmadığı,
- Aylık gıda, sağlık, kıyafet, yakıt, eğitim, ulaşım, kişisel bakım, sosyal etkinlik harcama kalemlerine ne kadar harcama yapıldığı,
- Et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, sebze, meyve tüketim sıklığı,
- Gıda alışverişlerinin nereden yapıldığı,
- Kıyafet alışverişlerinin nereden yapıldığı,
- Oturulan konutun ısınma yöntemi,
- Isınmak için kullanılan yakıt türü,
- Yemek pişirmede kullanılan kaynaklar,
- Yaşanılan evin en önemli sorunları,
- Ailenin en önemli sorunları,
- Evin çocuğuna günlük harçlık verilip verilmediğı ve harçlık miktarı,
- Çocukların istediğı fakat henüz alınamayanlar,
- Tasarruf için evde yapılan işler,
- Geçim sıkıntısından dolayı tasarruf edilen hususlar,
- Sahip olunan eşyalar,
- Borç veya taksitinin olup olmadığı, miktarı ve kime borcunun olduğı,
- Son bir yıl içinde ekonomik sıkıntı nedeniyle bir gayrimenkulün satışının yapıp yapılmadığı ve neyin satıldığı,
- Akraba ve hemşehrilerle görüşme sıklığı, görüşülmüyorsa nedenleri,
- Arkadaş ve komşularla görüşme sıklığı, görüşülmüyorsa nedenleri,
- Hangi konularda akraba, arkadaş ve hemşehrilerden yardım alınacağı,
- Maddi olarak sıkışık durum içindeyken ilk kime gidileceğı,
- Son bir yıl içinde evde parasızlık nedeniyle ertelenen bir hastalık olup olmadığı, varsa hangi hastalıklar olduğı,
- Evde sürekli ilaç tedavisi gören birinin olup olmadığı ve hastalığı,
- Engelli bireye sahip olup olmadıkları,

- Engelli haricinde bakıma muhtaç bir bireylerinin olup olmadığı,
- Evde zararlı alışkanlık sahibi birinin olup olmadığı ve zararlı alışkanlıkların neler olduğu,
- Sağlık hizmetlerine erişimle ilgili sorun yaşanıp yaşanmadığı ve bu sorunun yaşama nedeni,
- Düzenli gelir getiren bir işte çalışmak istenip istenmeyeceği ve isteme, istememe nedenleri,
- Yardımların vatandaşlık hakkı olup olmadığını düşünme durumu,
- Yardımların adaletli olup olmadığını düşünme durumu,
- Katılımcının çevresinde hak etmediği halde yardım alan birinin olup olmadığı,
- Hak etmeyen kişilere yardım edilmesinin katılımcıya göre nedeni,
- Ailede yardım alan birinin olup olmadığı,
- Asgari geçim için alınan yardımın yeterliliği ve yeterli değilse nedenleri,
- Hangi mahallede oturulduğu.

sorgulanmıştır.

2.2.Araştırma Yöntemi ve Örneklem

Araştırma, CATI adı verilen bilgisayar destekli telefonla anket yöntemi ile yapılmıştır. Daha sonra elde edilen verilerin mantık, döküm ve kodlama işlemleri gerçekleştirilmiştir. Bu aşamaların ardından analiz ve raporlaması yapılmıştır. Araştırmanın tüm aşamalarının rastgele seçilen %10'luk kısımları kalite standartlarımız gereği kalite kontrolünden geçmiştir.

Toplam katılımcı (aile) sayısı $n = 1534$ olmuştur.

Bu örnekleme göre araştırma, %95 güven düzeyinde; $\pm 2,5$ hata payıyla yapılmıştır.

2.3.Saha Çalışması

Araştırmanın saha çalışmasında görev verilen saha ekibine detaylı eğitim verilmiştir. Bu eğitimde, öncelikle araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve araştırmanın önemi anlatılmıştır. Daha

sonra anket formunun uygulanması hakkında eğitim verilmiştir. Son olarak, araştırmanın hedef kitlesi, hedef kitlenin özellikleri ve demografik yapısıyla ilgili bilgiler aktarılmıştır.

2.4. Kalite Kontrol

Araştırmanın bütün iş süreçleri (anket saha uygulamaları, döküm kodlamalar ve veri girişleri) denetime tabi tutulmuştur.

2.5. Masa Başı Çalışmalar

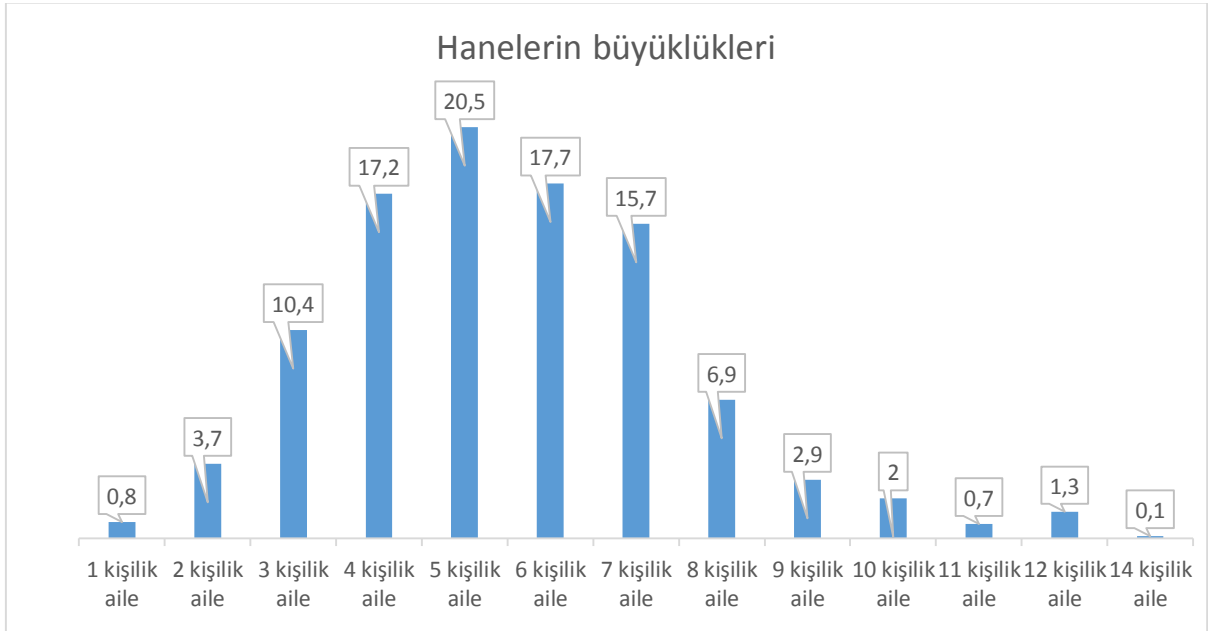
Gerçekleştirilen anketlerde açık uçlu ve yarı açık uçlu soruların cevaplarının dökümü yapılmış ve dökümü yapılan soruların kodları verilerek bilgisayarla veri girişlerinin yapılabilmesi için kodlama yapılmıştır. Bilgisayar veri girişleri yapılarak SPSS ortamına aktarılmış olup gerekli sıklık tabloları ve çapraz tabloları alınmış, raporu yazılmıştır.

3. DEMOGRAFİ

3.1. Hanenizde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı

Tablo 3-1: Ailelerin Büyüklüğü

Aile büyüklüğü	Sıklık	Yüzde
1 kişilik aile	13	,8
2 kişilik aile	56	3,7
3 kişilik aile	160	10,4
4 kişilik aile	264	17,2
5 kişilik aile	315	20,5
6 kişilik aile	272	17,7
7 kişilik aile	241	15,7
8 kişilik aile	106	6,9
9 kişilik aile	44	2,9
10 kişilik aile	30	2,0
11 kişilik aile	11	0,7
12 kişilik aile	20	1,3
14 kişilik aile	2	0,1
Toplam	1534	100

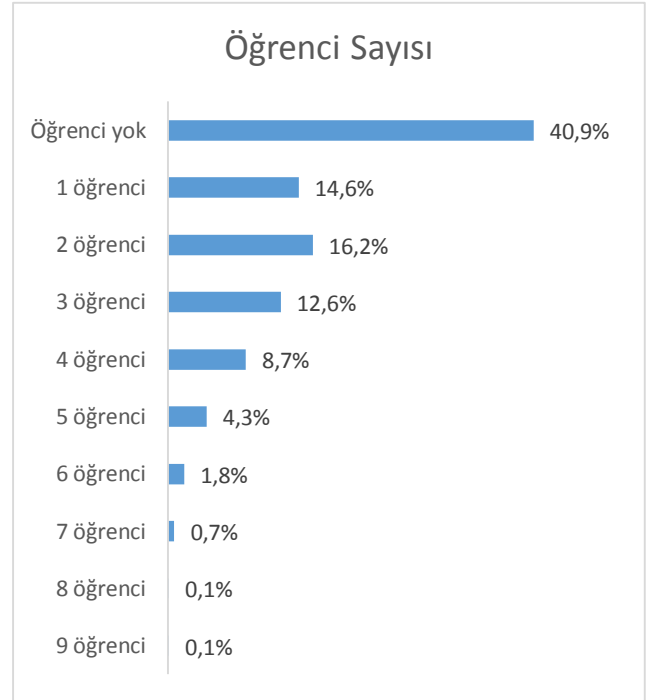
Ankete katılan 1534 hanede yaşayan toplam kişi sayısı 8488’dir. 1534 hanede ortalama yaşayan kişi sayısı 5’dir. Grafikte de görüldüğü gibi 1534 hanenin %20’si 5 kişilik nüfusa sahiptir. Her 10 haneden 8’i ise 4 kişi ve daha fazla nüfusa sahiptir.

3.2. Hanedeki Öğrenci ve Çocuk Sayısı

3.2.1. Öğrenci Sayısı

Tablo 3-2: Hanedeki Öğrenci Sayısı

	Sıklık	Yüzde
Öğrenci yok	627	40,9
1 öğrenci	224	14,6
2 öğrenci	249	16,2
3 öğrenci	193	12,6
4 öğrenci	133	8,7
5 öğrenci	66	4,3
6 öğrenci	28	1,8
7 öğrenci	11	0,7
8 öğrenci	2	0,1
9 öğrenci	1	0,1
Toplam	1534	100

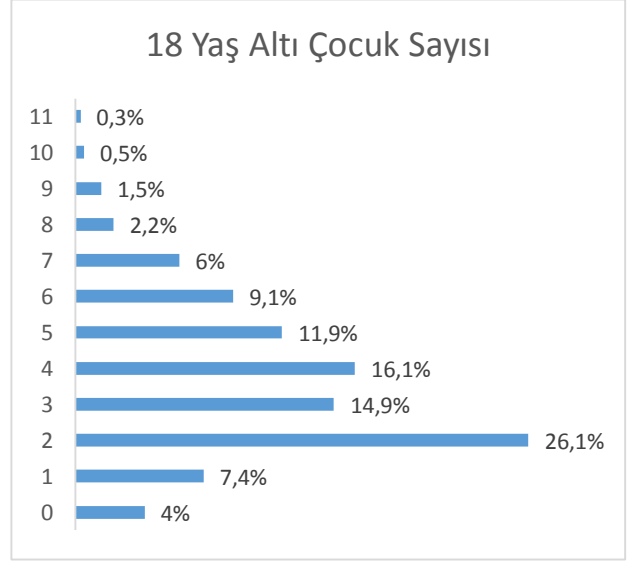

1534 haneden elde edilen bilgilere göre; hanelerin %41’inde hiç öğrenci bulunmamaktadır. %16’sında 2 öğrenci, %14’ünde ise 1 öğrenci vardır. Hane başına ortalama 1 öğrenci vardır.

3.2.2. Çocuk Sayısı

Tablo 3-3: Hanedeki 18 Yaş Altı Çocuk Sayısı

	Sıklık	Yüzde
0	61	4,0
1	113	7,4
2	401	26,1
3	229	14,9
4	247	16,1
5	183	11,9
6	139	9,1
7	92	6,0
8	34	2,2
9	23	1,5
10	8	0,5
11	4	0,3
Toplam	1534	100,0

Ankete dâhil olan 1534 haneden elde edilen bilgilere göre; 18 yaş altı çocuk sayısı 2 olanların oranı %26'dır. Hiç 18 yaş altı çocuğu olmayanların oranı ise %4'lerde kalmaktadır. Anket dâhilinde hane başına 18 yaş altı çocuk sayısı ortalama 4'tür.

18 yaşından küçük olan 0, 1, ve 2 çocuklu ailelerin oranı %40'a yakındır. Tablo 1-3'te ifade edildiği gibi, hanedeki öğrenci olmayanların oranı da %40,9 idi. Yeterince büyük olmayan çocuklar %40,9'un içine girecek olduklarından 0, 1 ve 2 çocuklu ailelerin çocuklarının da genellikle okula gidemeyecek kadar küçük yaşlı oldukları varsayımıyla okullaşma oranının düşük olmadığı söylenebilir.

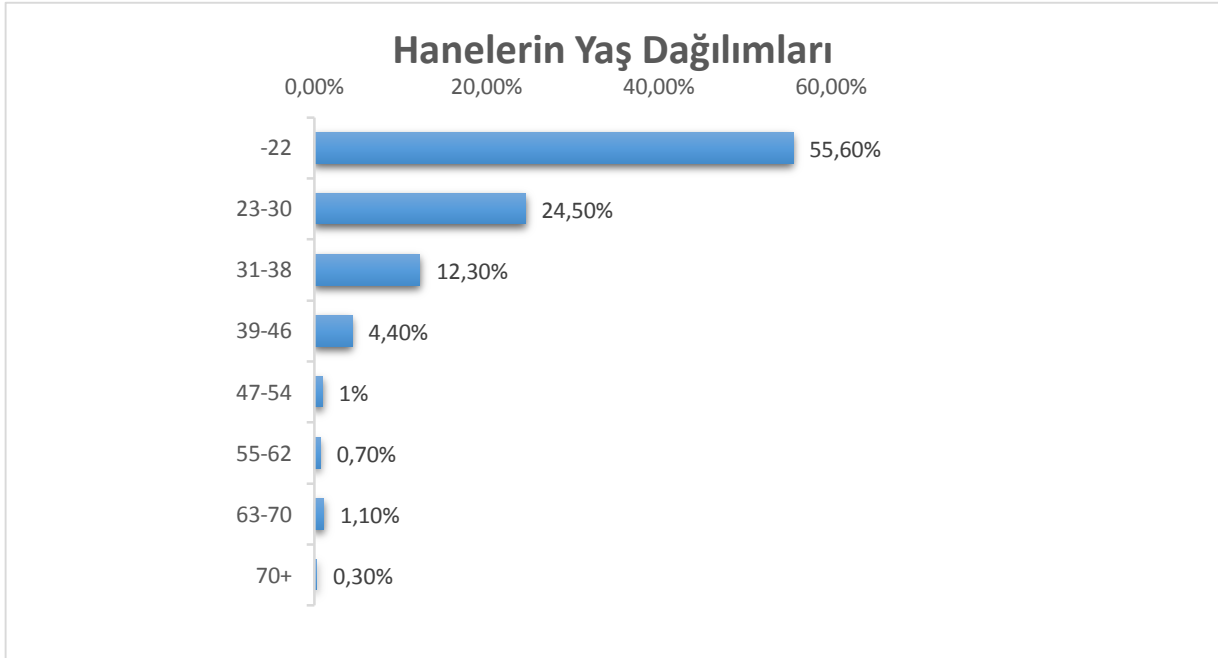
3.3.Yaş Durumu

3.3.1. Hane Yaş Dağılımı

		Sıklık	Yüzde
Yaş Aralığı	0-22	853	55,6
	23-30	376	24,5
	31-38	188	12,3
	39-46	67	4,4
	47-54	16	1,0
	55-62	11	0,7
	63-70	17	1,1
	70+	5	0,3
Toplam		1534	100

Tablo 3-4: Yaş Aralığı Dağılımı

Her bir hanenin yaş ortalamaları ele alındığında, hanelerin yaş ortalaması 24'tür. Genelde haneler genç nüfusa sahiptir. Hanelerin yaş dağılımı grafiğinde de görüldüğü gibi, her 10 haneden 5'inin yaş ortalaması 22 ve daha azdır. %24 lük kesiminin yaş ortalaması 23-30, %12'sinin ise 31-38'dir.

3.3.2. Yaş Ortalamaları

Tablo 3-5: Yaş Ortalamaları

	Sıklık	Ortalama	Standart sapma
Hane Yaş Ortalaması	1534	23,6966	9,98336
1. Kişi Yaş Ortalaması	1534	44,71	13,831
2. Kişi Yaş Ortalaması	1521	37,21	11,775
3. Kişi Yaş Ortalaması	1465	16,74	10,974
4. Kişi Yaş Ortalaması	1305	13,70	9,409
5. Kişi Yaş Ortalaması	1042	11,33	7,887
5. Kişi Yaş Ortalaması	726	10,14	7,134
7. Kişi Yaş Ortalaması	454	9,00	6,981
8. Kişi Yaş Ortalaması	213	9,46	6,481
9. Kişi Yaş Ortalaması	107	9,19	6,317
10. Kişi Yaş Ortalaması	63	8,78	5,737
11. Kişi Yaş Ortalaması	33	9,12	6,333
12. Kişi Yaş Ortalaması	22	7,64	6,184
13. Kişi Yaş Ortalaması	2	3,00	0
14. Kişi Yaş Ortalaması	2	1,00	0

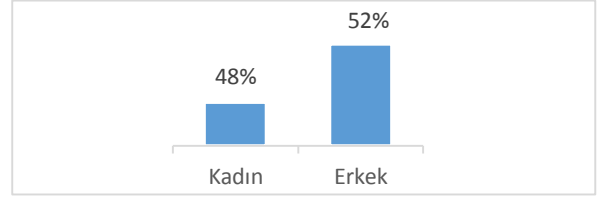
Anket formunda yaş bilgileri büyükten küçüğe doğru sıralanmaktaydı, o yüzden 1. Kişi yaş ortalaması hanelerdeki en yaşlı kişilerin yaş ortalamasını ifade etmektedir.

Hanedeki en yaşlıların yaş ortalaması yaklaşık $45(\pm 13,8)$ 'dir. Hanelerdeki en yaşlı 2.kişinin yaş ortalaması $37(\pm 11,7)$ olduğu tespit edilmiştir. Diğer kişilerin yaş ortalaması oldukça az olduğu görülmektedir. 3.kişi yaş ortalaması $17(\pm 10,9)$ 'dir. Burada, daha önceki tabloda ortaya koyduğumuz hane bazlı yaş ortalama değerini (24) doğrular nitelikte bir sonuç ortaya çıkmıştır.

3.4. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 3-6: Cinsiyet Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
Erkek	4416	52
Kadın	4072	48
Toplam	8488	100

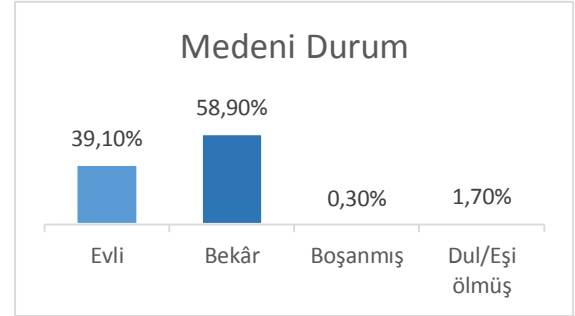

Ankete dahil olan 1534 hanede toplam 8488 kişi yaşadığı tespit edilmiştir. Hanelerde yaşayan her birey değerlendirildiğinde; görüşülen kişilerin ve ailelerinin cinsiyetinin %52'sinin erkek, %48'inin kadın olduğu ortaya çıkmıştır.

3.5. Medeni Durum

Tablo 3-7: Medeni Durum

	Sıklık	Oran	18 ve üzeri yaş	18 ve üzeri yaş oranı
Bekâr	5001	58,9	1043	23%
Evli	3323	39,1	3323	73%
Boşanmış	23	0,3	23	1%
Dul/Eşi ölmüş	141	1,7	141	3%
Toplam	8488	100	4530	100%

Anket sonucunda 8488 kişiden elde edinilen bilgilere dayanarak; her 10 kişinin yaklaşık 6'sı bekârdır. Evli olan kişiler ise %39'luk bir paya sahiptir.

Yaşı 18 ve üzeri olan insan sayısı 4530'dur. Dolayısıyla, 18 yaşından küçük olduğu için zaten bekâr olacak insan sayısı 3958'dir. Bu sayıyı bekârların sayısından çıkardığımızda 18 yaş ve üzeri bekâr sayısı 1043 ve toplam sayıdan çıkardığımızda 4530 kalmaktadır. Bundan sonra,

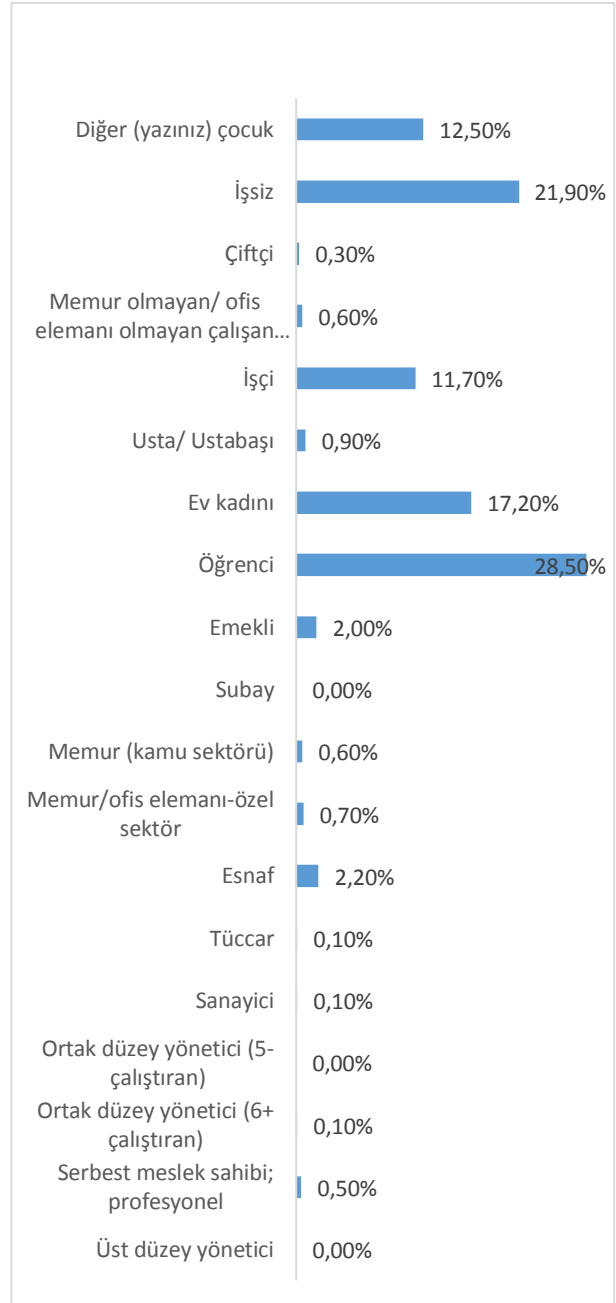
$$\frac{1043}{4530} \cong 0,23 = \%23$$

oranı elde edilmiş olacaktır. Ulaşılan bu oran, 18 yaşından büyük olan bekârların oranını göstermektedir. Yapılan diğer hesaplamalar, Medeni Durum tablosunda görünmektedir.

3.6. Meslek

Tablo 3-8: Meslek Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
Üst düzey yönetici	2	0,0
Serbest meslek sahibi; profesyonel	43	0,5
Orta düzey yönetici (6+ çalıştıran)	5	0,1
Orta düzey yönetici (5- çalıştıran)	4	0,0
Sanayici	12	0,1
Tüccar	10	0,1
Esnaf	190	2,2
Memur/ofis elemanı-özel sektör	58	0,7
Memur (kamu sektörü)	51	0,6
Subay	1	0,0
Emekli	167	2,0
Öğrenci	2423	28,5
Ev kadını	1445	17,2
Usta/ Ustabaşı	77	0,9
İşçi	998	11,7
Memur olmayan / ofis elemanı olmayan çalışan (hemşire, tezgahdar vb.)	51	0,6
Çiftçi	23	0,3
İşsiz	1862	21,9
Diğer (yazınız) çocuk	1066	12,5
Toplam	8488	100

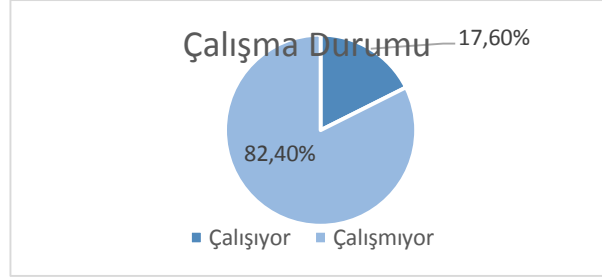

Meslek bilgileri elde edilen 8488 kişinin büyük çoğunluğunu; öğrenci (%28), işsiz (%22) ve ev kadını (%17) oluşturmaktadır. Her 10 kişiden 2 si işçi olarak çalışmaktadır. Hane halkının %67'si hane ekonomisine katkı sağlamamaktadır.

3.7. Çalışma Durumu

Tablo 3-9: Çalışma Durumu

	Sıklık	Yüzde
Çalışıyor	1495	17,6
Çalışmıyor	6989	82,4
Toplam	8488	100

Anket sonuçlarına göre her 10 kişiden 8'inin çalışmadığını görülmüştür. Çalışan her bireyin bakmakla yükümlü olduğu ortalama kişi sayısı yaklaşık 6'dır.

3.8. Eğitim Seviyesi

Tablo 3-10: Eğitim Seviyesi

	Sıklık	Yüzde
Okur-Yazar değil	2334	27,5
Okur-Yazar	596	7,0
İlkokul	2955	34,9
Ortaokul	1299	15,3
Lise	1045	12,3
Yüksek okul-Üniversite	249	2,9
Lisansüstü	2	0,0
Doktora	8	0,1
Toplam	8488	100

Bilgileri elde edinilen 8488 kişinin eğitim seviyeleri yukarıdaki tablolarda gösterilmiştir. Buna göre; her 10 kişiden 7'sinin eğitim düzeyi ilköğretim seviyesi ve altı seviyelerden oluşmaktadır. Lise mezunlarının oranı %12, ortaokul mezunlarının oranı ise %15'dir. Bahsedildiği gibi, hanede yaşayanların

tamamı, 8488 kişinin eğitim bilgileri burada görüldüğü için %27,8 olarak görünen okuma yazma bilmeyenlerin oranı çocukların 8488 toplamının içindeki etkisiyle daha da yüksek çıkmaktadır. 5 ve 5'ten küçük yaşlarda olan 1375 çocuk zaten okuma yazma bilmeyen kategorisinde değerlendirilmektedir. Okuma yazma bilmeyen 2334 kişiden 1375'i çıkardığımızda 6 ve üzeri yaşlarda olup okuma yazma bilmeyen 959 kişi olduğu ortaya çıkmaktadır. Yine 8488'den 1375'i çıkarttığımızda 6 ve üzeri yaşlarda toplam 7113 kişi olduğu görülecektir. Buradan, 6 ve üzeri yaşında olanların okuma yazma bilmeyenlerin oranı

$$\frac{959}{7113} \cong 0,135 = \%13,5$$

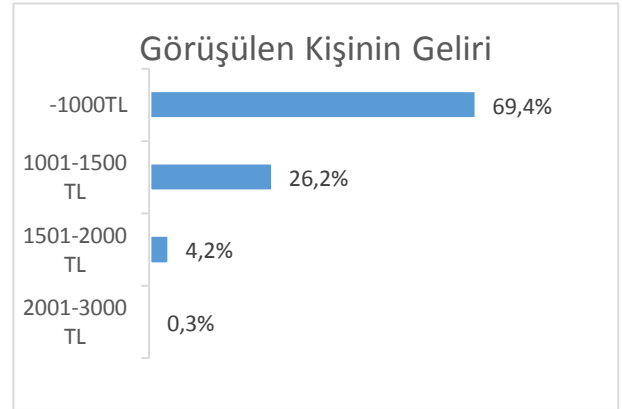
Olacaktır. 6 yaş ve üzerindekiiler için okuma yazma bilmeme oranı olarak bulunan %13,5'in; tabloda okuma yazma bilmeme oranı olarak görünen %27,5'ten daha doğru bir yaklaşım sonucunda bulunduğunu söylemek mümkündür.

3.9. Gelir Dağılımı

3.9.1. Görüşülen Kişinin Gelir Dağılımı

Tablo 3-11: Gelir Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
0-1000TL	1064	69,4
1001-1500 TL	402	26,2
1501-2000 TL	64	4,2
2001-3000 TL	4	0,3
Toplam	1534	100

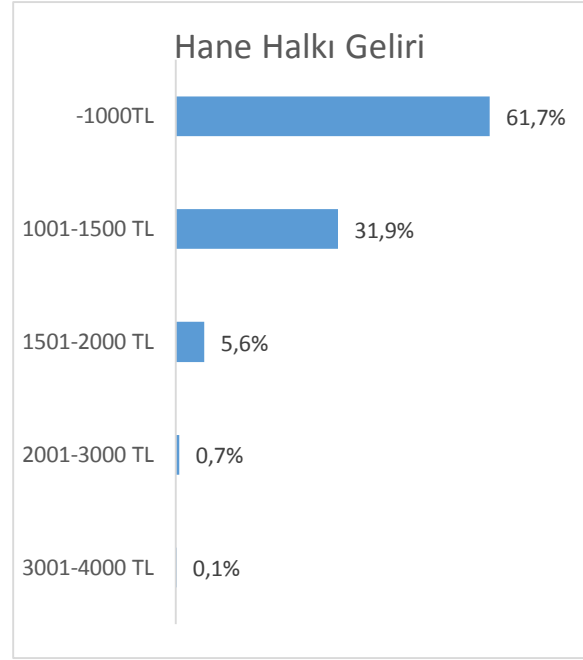

Görüşülen kişilerin gelirleri incelendiğinde; her 10 kişiden 7'si 1000TL ve altında bir gelire sahiptir. %26'lık kısım ise 1001-1500 TL arasında gelire sahiptir.

3.9.2. Hanehalkı Toplam Gelir

Tablo 3-12: Hane Halkı Toplam Gelir Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
0-1000TL	946	61,7
1001-1500 TL	490	31,9
1501-2000 TL	86	5,6
2001-3000 TL	10	0,7
3001-4000 TL	2	0,1
Toplam	1534	100

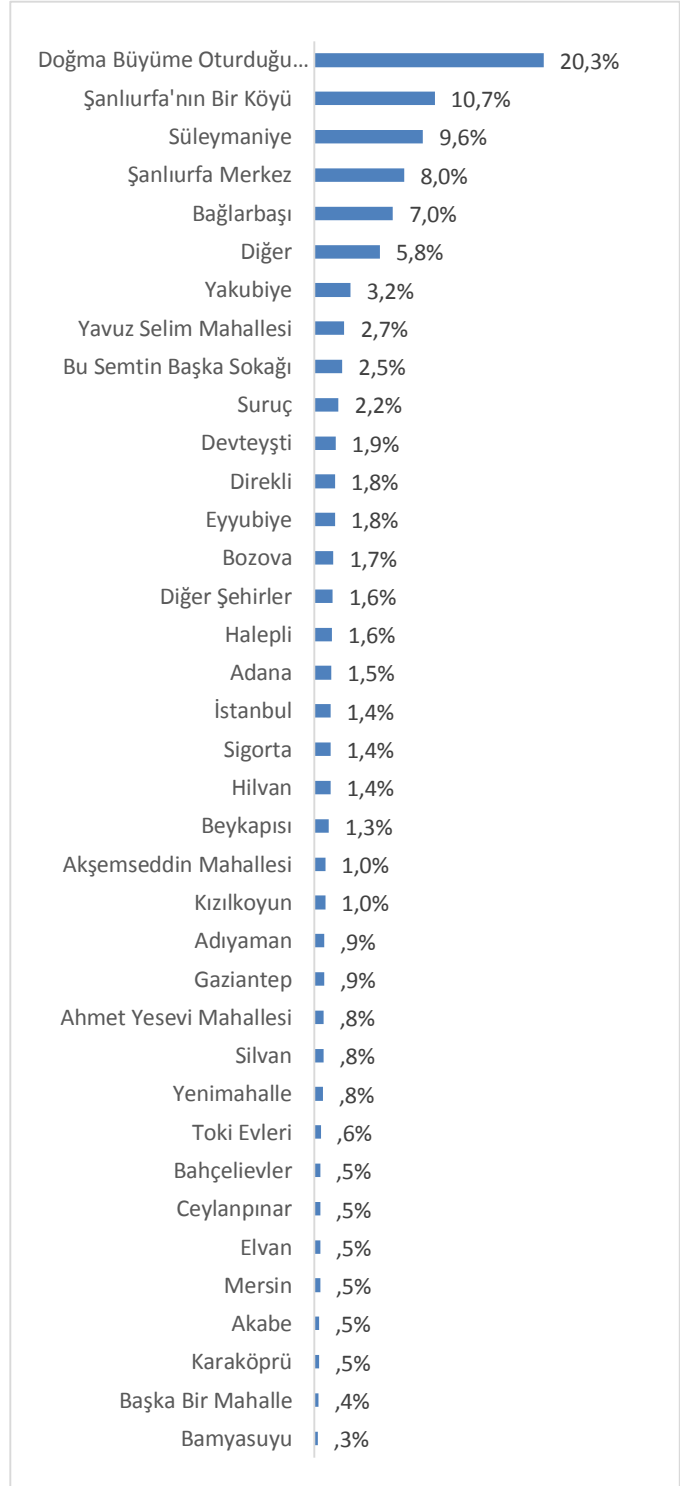
Hane halkı geliri ile görüşülen kişi geliri arasında çok fark görülmemiştir. Buradan çıkarılan sonuç; görüşülen kişiler genelde hane gelirine katkı sağlayan tek kişidir.

4. BULGULAR

4.1. Buraya Nereden Geldiği

Tablo 4-1: Şimdiki Adresine Nereden Geldiği

	Oran
Doğma Büyüme Oturduğu Yer Aynı	20,3%
Şanlıurfa'nın Bir Köyü	10,7%
Süleymaniye	9,6%
Şanlıurfa Merkez	8,0%
Bağlarbaşı	7,0%
Diğer	5,8%
Yakubiye	3,2%
Yavuzselim Mahallesi	2,7%
Bu Sektin Başka Sokağı	2,5%
Suruç	2,2%
Devteyştî	1,9%
Direkli	1,8%
Eyyubiye	1,8%
Bozova	1,7%
Diğer Şehirler	1,6%
Halepli	1,6%
Adana	1,5%
İstanbul	1,4%
Sigorta	1,4%
Hilvan	1,4%
Beykapısı	1,3%
Akşemseddin Mahallesi	1,0%
Kızılkoyun	1,0%
Adıyaman	,9%
Gaziantep	,9%
Ahmet Yesevî Mahallesi	,8%
Silvan	,8%
Yenimahalle	,8%
Toki Evleri	,6%
Bahçelievler	,5%
Ceylanpınar	,5%
Elvan	,5%
Mersin	,5%
Akabe	,5%
Karaköprü	,5%
Başka Bir Mahalle	,4%
Bamyasuyu	,3%

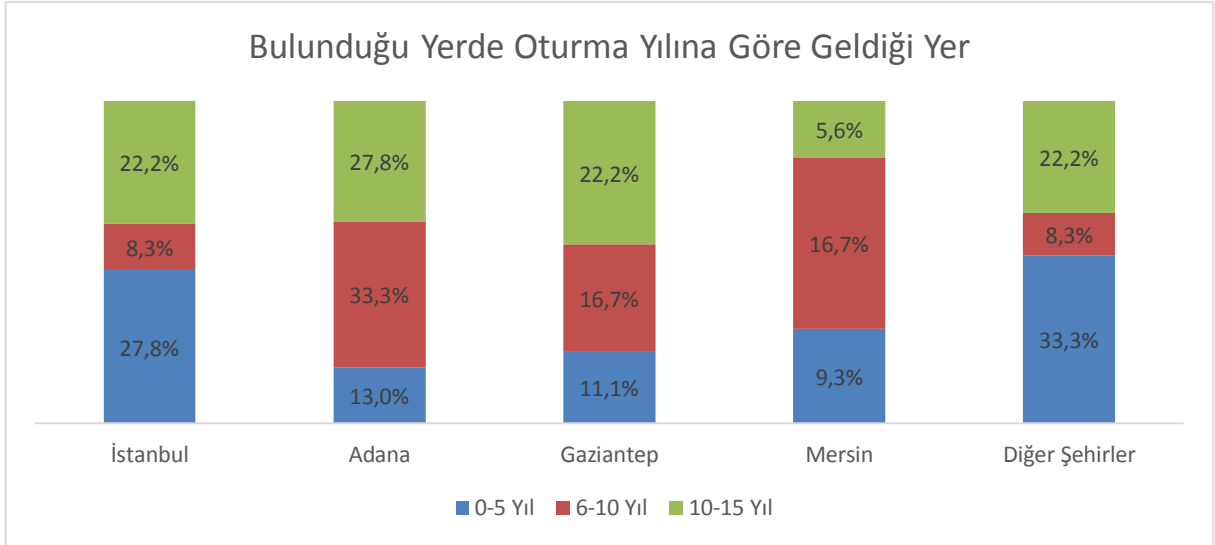

Katılımcıların yaklaşık %20'si doğma büyüme şu anda oturdukları yerde olduklarını söylemiştir. Katılımcıların yaklaşık %10'u Şanlıurfa'nın bir köyünden geldiklerini söylemişlerdir.

4.2. Bulunduğu Yerde Oturma Yılına Göre Geldiği Yer

Tablo 4-2: Bulunduğu Yerde Oturma Yılına Göre Geldiği Yer

	0-5 Yıl	6-10 Yıl	10-15 Yıl
İstanbul	27,8%	8,3%	22,2%
Adana	13,0%	33,3%	27,8%
Gaziantep	11,1%	16,7%	22,2%
Mersin	9,3%	16,7%	5,6%
Diğer Şehirler	33,3%	8,3%	22,2%

Son beş yıl içinde bulundukları yere İstanbul'dan geldiklerini söyleyenlerin oranı %27,8; grafikte kategorize edilmemiş şehirlerden geldiğini söyleyenlerin oranı %33,3'tür.

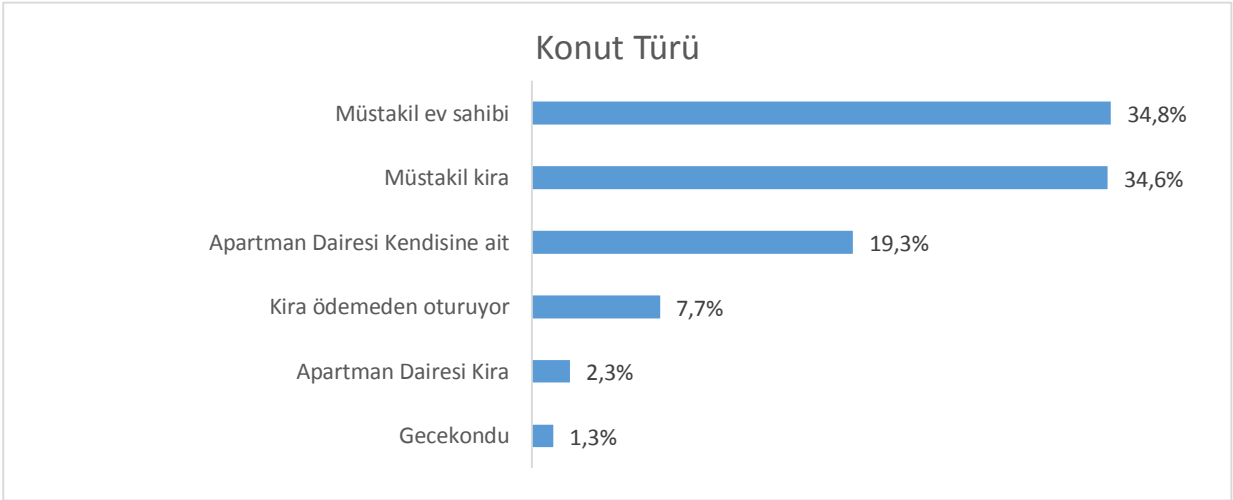
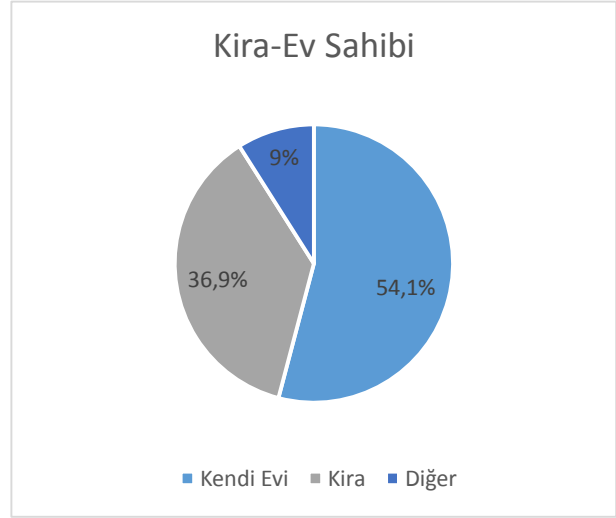
Şu an oturdukları yere geleli 6-10 yıl olmuş katılımcılar, en fazla Adana'dan geldiklerini beyan etmişlerdir. Adana'dan alınan göç son 5 yılda oransal olarak düşük kalmıştır.

10-15 yıl önce geldiklerini söyleyenler, Mersin haricindeki tüm şehirleri benzer oranlarda dile getirmişlerdir.

4.3.Oturulan Konut Türü

Tablo 4-3: Oturulan Konutun Türü

	Sıklık	Yüzde
Müstakil ev sahibi	534	34,8
Müstakil kira	531	34,6
Apartman Dairesi Kendisine ait	296	19,3
Kira ödemededen oturuyor	118	7,7
Apartman Dairesi Kira	35	2,3
Gecekondü	20	1,3
Toplam	1534	100,0

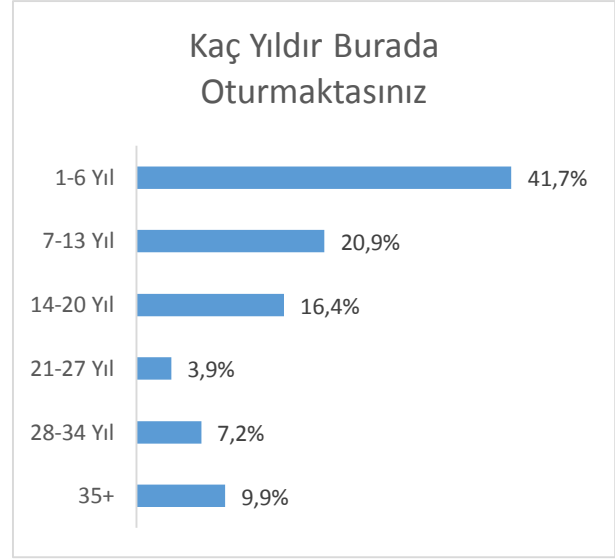

Her 10 kişiden 3'ünün müstakil kendi evine sahip olduğunu yine her 10 kişiden 3'ünün müstakil kirada oturduğu görülmüştür. Kendi evine sahip olanları ele aldığımızda ise; %54 kendi evine sahipken %37'si kirada oturmaktadır. %9'u ise gecekondü ve kira vermeden oturanların oranıdır. Her 10 kişiden 7'si ise müstakil evde ikamet etmektedir.

4.4. İkamet Yılı

Tablo 4-4: Kaç Yıldır Aynı Yerde Yaşandığı

	Sıklık	Yüzde
1-6 Yıl	639	41,7
7-13 Yıl	320	20,9
14-20 Yıl	252	16,4
21-27 Yıl	60	3,9
28-34 Yıl	111	7,2
35+	152	9,9
Toplam	1534	100

Anketin uygulandığı yerlerde her 10 haneden 4'ü 1 ila 6 yıldır burada ikamet etmektedir. %21'i ise 7 ila 13 yıldır burada ikamet etmektedir. Ankete dahil edilen mahallelerin çok eski mahalleler olmadığı veya yakın zaman içerisinde göç aldığı açıkça görülmektedir.

4.5. Gayrimenkul Satışı Durumu

4.5.1. Son Bir Yılda Gayrimenkul Satışı Durumu

Tablo 4-5: Gayrimenkul Satışı Durumu

Oran	
Evet	12,6%
Hayır	87,4%

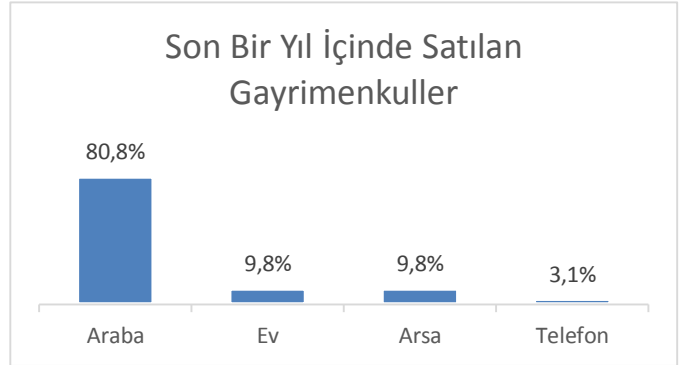

Katılımcılar, son bir yıl içerisinde ekonomik sıkıntıdan dolayı araba, arsa vb. satışlarda bulundunuz mu sorusuna %12,6 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Oturulan Konutun Türü bölümünde paylaşıldığı gibi, katılımcıların yarısına yakını kendi evinde oturuyordu.

4.5.2. Satılan Gayrimenkulün Türü

Tablo 4-6: Satılan Gayrimenkulün Türü

Oran	
Araba	80,8%
Ev	9,8%
Arsa	9,8%
Telefon	3,1%

Ekonomik nedenlerle bir gayrimenkulünü satan %12,6'lık kesimin %80,8'i arabasını satmıştır. Oranların toplamalarının yüzde yüzü geçiyor olması, satış yapan kişilerin birden fazla gayrimenkulünü sattığını ifade etmektedir. Ekonomik sıkıntı nedeniyle telefonunu satan %3'lük bir kesim de mevcuttur.

4.6. Düzenli Gelir Getiren Bir İşte Çalışmayı İsteme Durumu ve Nedenleri

Tablo 4-7: Düzenli Gelir Getiren Bir İşte Çalışmayı İsteme Durumu

Yüzde	
Evet, istiyorum	72,8%
Hayır, istemiyorum	27,2%

Katılımcıların %72,8'i düzenli geliri olan bir işte çalışmak istediğini söylemiştir.

Tablo 4-8: Düzenli Gelir Getiren İşte Çalışmayı İsteme Nedenleri

Oran	
Aileme daha iyi gelecek sunmak için	52,9%
Çocuklarımla ihtiyaçlarını almak için	21,8%
Kaliteli yaşam sürmek için	19,6%
İstedikimi alabilmek için	8,1%
Eşime destek olabilmek için	2,4%
Sağlığım için	1,5%
Sigorta olur	,6%
Diğer	1,9%

Düzenli Bir İşte Çalışmak İsteme Nedenleri

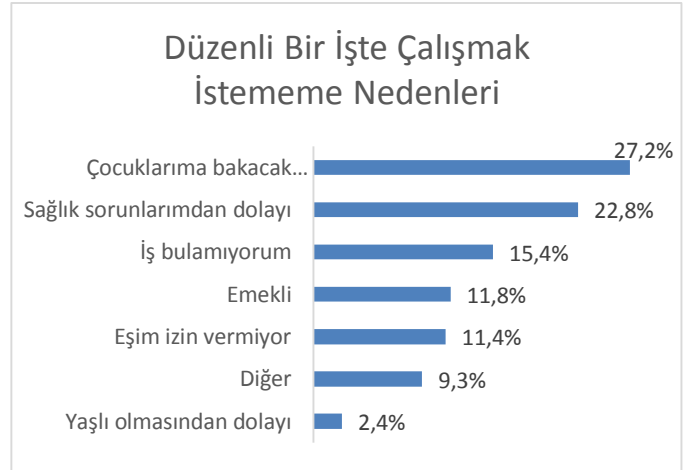
Aileme daha iyi gelecek...	52,9%
Çocuklarımla ihtiyaçlarını...	21,8%
Kaliteli yaşam sürmek için	19,6%
İstedikimi alabilmek için	8,1%
Eşime destek olabilmek için	2,4%
Diğer	1,9%
Sağlığım için	1,5%
Sigorta olur	,6%

Katılımcılar, düzenli gelir getiren bir işi en fazla ailelerine daha iyi bir gelecek sağlamak için istediğini söylemiştir. İkinci sırada yine aileyle ilgili olarak, çocukların ihtiyaçlarının karşılanması dile getirilmiştir.

Kaliteli yaşam sürmek diyenlerin oranı %19,6 olmuştur.

Tablo 4-9: Düzenli Gelir Getiren İşte Çalışmayı İstememe Nedenleri

	Yüzde
Çocuklarıma bakacak kimse yok	27,2%
Sağlık sorunlarımdan dolayı	22,8%
İş bulamıyorum	15,4%
Emekli	11,8%
Eşim izin vermiyor	11,4%
Yaşlı olmasından dolayı	2,4%
Diğer	9,3%

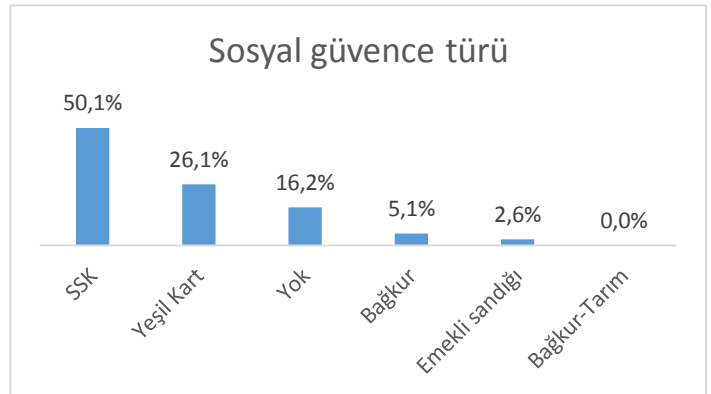
Katılımcılar, düzenli bir işte çalışmayı istemeyişlerinin nedeni olarak en fazla %27,2 oranında çocuklarına bakacak kimsenin olmamasını söylemişlerdir. %22,8 oranında sağlık sorunları nedeniyle çalışmak istenmediği belirtilmiştir.

Tüm nedenlere bakıldığında katılımcının çalışmamaya mecbur olduğu şeklinde yorumlanabilecek “yaşlı olması, sağlık sorunları, çocuklarına bakacak kimsenin olmaması” nedenlerini söyleyenlerin oranlarının toplamı %52,4’tür. Katılımcıların kalan diğer yarısı için sözkonusu nedenler daha önlenebilir niteliktedir. Yani çalışmadıklarını söyleyenlerin yarısı gereksiz yere atıl işgücü olarak kalmaktadır denebilir.

4.7.Sahip Olunan Sosyal Güvence

Tablo 4-10: Sosyal Güvence

	Oran
4-A (SSK)	50,1%
Genel Sağlık Sigortası (Yeşil Kart)	26,1%
4-B (Bağkur)	5,1%
4-C (Emekli sandığı)	2,6%
4-B Tarım (Tarım)	0,0%
Yok	16,2%

Katılımcıların %26,1'i yeşil kart sahibi olduğunu belirtirken %16,2'si sosyal güvenliğinin olmadığını söylemiştir.

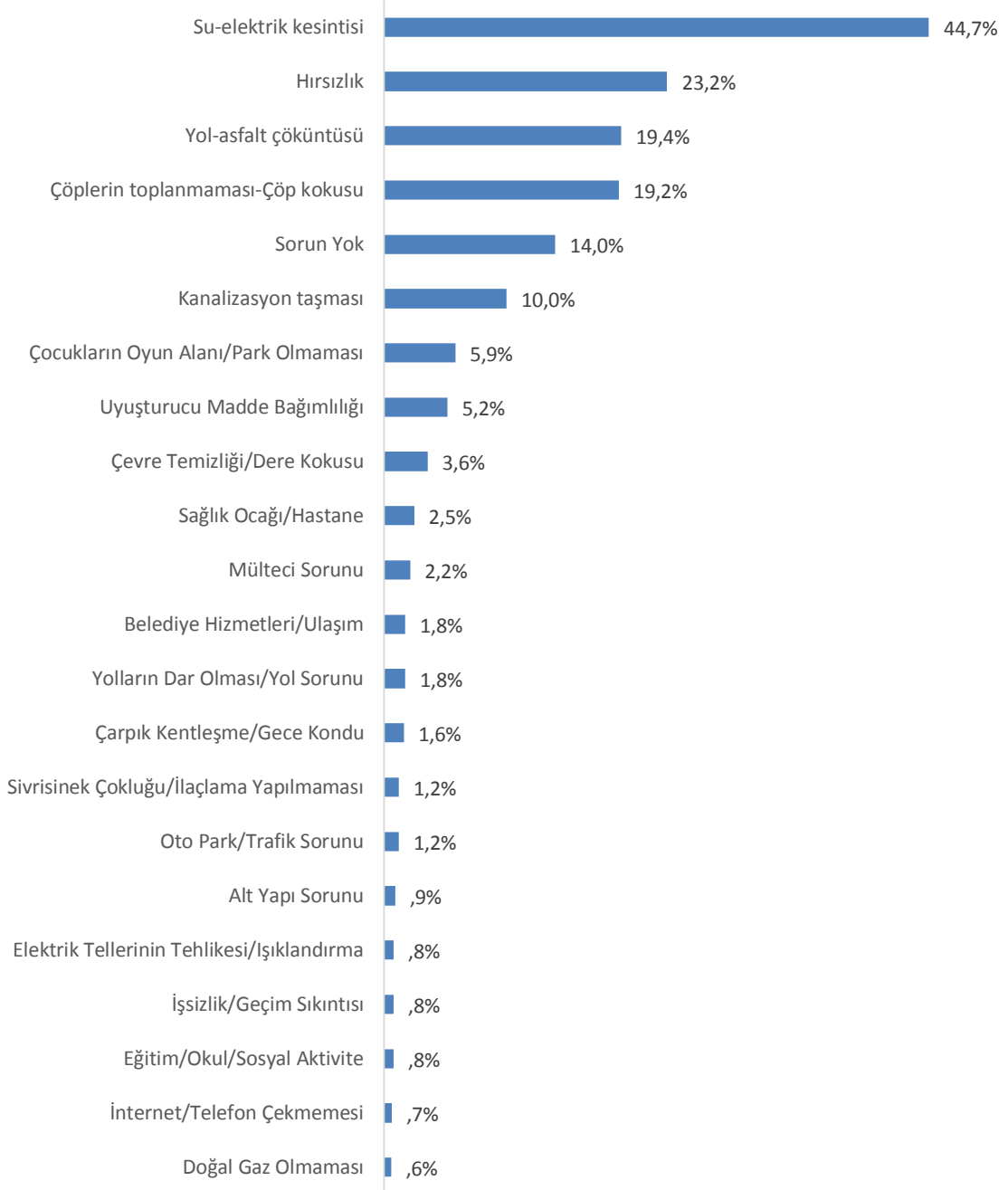
5510 sayılı kanunun 60. maddesinin 01.01.2012 tarihinden itibaren zorunlu hale gelmesiyle birlikte ülkemizdeki tüm vatandaşlar sosyal güvenlik kapsamına alınmış olup sosyal güvencesiz kimse kalmamıştır. Sosyal güvencesinin olmadığını söyleyen vatandaşların olması bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerine ihtiyaç olduğunu gösteriyor olabilir.

4.8.Yaşanılan Mahallenin Sorunları

Tablo 4-11: Yaşanılan Mahallenin Sorunları

	Oran
Su-elektrik kesintisi	44,7%
Hırsızlık	23,2%
Yol-asfalt çöküntüsü	19,4%
Çöplerin toplanmaması-Çöp kokusu	19,2%
Sorun Yok	14,0%
Kanalizasyon taşması	10,0%
Çocukların Oyun Alanı/Park Olmaması	5,9%
Uyuşturucu Madde Bağımlılığı	5,2%
Çevre Temizliği/Dere Kokusu	3,6%
Sağlık Ocağı/Hastane	2,5%
Mülteci Sorunu	2,2%
Belediye Hizmetleri/Ulaşım	1,8%
Yolların Dar Olması/Yol Sorunu	1,8%
Çarpık Kentleşme/Gece Kondu	1,6%
Sivrisinek Çokluğu/İlaçlama Yapılmaması	1,2%
Oto Park/Trafik Sorunu	1,2%
Alt Yapı Sorunu	,9%
Elektrik Tellerinin Tehlikesi/Işıklandırma	,8%
İşsizlik/Geçim Sıkıntısı	,8%
Eğitim/Okul/Sosyal Aktivite	,8%
İnternet/Telefon Çekmemesi	,7%
Doğal Gaz Olmaması	,6%

Yaşanılan mahallenin sorunları

Yaşanılan mahallelerde en fazla karşılaşılan sorun, %44,7 ile su ve elektrik kesintisi olmuştur. Onun ardından %23,2 oranında hırsızlık sorunu dile getirilmiştir. Çöp sorunu ile yol ve asfalt çöküntüsü sorunları da yaklaşık %19 oranında dile getirilmiştir.

Sorun yok şıkkının alınan cevaplar içindeki oranı %14 olmuştur.

4.9.Oturulan Mahalleye Göre Yaşanan Sorunlar

Tablo 4-12: Oturulan Mahalleye Göre Yaşanan Sorunlar

Yaşanılan Sorun	Oturduğu mahalle							
	Süleymaniye	Bağlarbaşı	Ahmet Yesevî	Direkli	Akabe	Devteyşi	Yavuzselim	Aksemşettin
Yol-asfalt çöküntüsü	19,3%	25,0%	26,4%	18,8%	19,7%	20,1%	21,7%	2,4%
Çöplerin toplanmaması-Çöp kokusu	18,6%	27,2%	24,5%	17,0%	19,7%	24,5%	15,3%	1,8%
Kanalizasyon taşması	10,7%	12,5%	11,8%	11,5%	12,9%	14,7%	2,0%	1,2%
Hırsızlık	14,3%	30,9%	30,9%	19,4%	22,7%	21,7%	17,7%	28,2%
Su-elektrik kesintisi	32,9%	41,2%	47,7%	27,9%	56,8%	32,1%	36,9%	96,5%
Uyuşturucu Madde Bağımlılığı	6,4%	9,6%	9,1%	1,8%	3,0%	3,8%	8,4%	0,0%
Çevre Temizliği/Dere Kokusu	10,0%	0,7%	2,3%	4,2%	2,3%	5,4%	2,5%	0,0%
Sivrisinek Çokluğu/İlaçlama Yapılmaması	,7%	2,2%	,5%	3,0%	1,5%	1,6%	,5%	,0%
Çocukların Oyun Alanı/Park Olmaması	3,6%	2,9%	7,7%	4,2%	10,6%	8,2%	6,4%	0,0%
Çarpık Kentleşme/Gece Kondu	4,3%	3,7%	1,4%	2,4%	0,8%	0,5%	2,0%	0,0%
Doğal Gaz Olmaması	0,0%	1,5%	0,5%	0,0%	0,0%	1,6%	0,0%	0,0%
Mülteci Sorunu	2,9%	5,1%	2,7%	1,2%	0,8%	2,2%	2,5%	0,0%
Oto Park/Trafik Sorunu	,7%	1,5%	,5%	,0%	1,5%	2,7%	1,5%	,0%
Belediye Hizmetleri/Ulaşım	2,1%	0,7%	0,0%	0,6%	0,8%	4,3%	2,5%	0,0%
Elektrik Tellerinin Tehlikesi/Işıklandırma	2,1%	2,2%	0,5%	1,2%	0,0%	0,0%	1,5%	0,0%
İşsizlik/Geçim Sıkıntısı	1,4%	1,5%	0,5%	0,6%	1,5%	1,1%	0,0%	0,0%
Eğitim/Okul/Sosyal Aktivite	0,0%	0,0%	1,4%	0,6%	0,0%	1,1%	2,0%	0,0%
Yolların Dar Olması/Yol Sorunu	,7%	2,9%	,9%	3,0%	,0%	2,2%	3,4%	,0%
İnternet/Telefon Çekmemesi	,7%	,0%	1,4%	,0%	,0%	1,1%	1,0%	,0%
Alt Yapı Sorunu	0,0%	1,5%	0,9%	0,6%	2,3%	1,1%	1,0%	0,0%
Sorun Yok	15,7%	10,3%	13,6%	24,8%	13,6%	16,8%	13,8%	0,0%
Sağlık Ocağı/Hastane	2,9%	5,1%	4,5%	2,4%	2,3%	1,6%	2,0%	0,0%

Tüm mahallelerde ortak olarak en fazla yakınılan konu elektrik ve su kesintisidir. Bunun ardından Süleymaniye’de yaşayanlar yaklaşık %19 oranında çöplerin toplanmaması ve kokusu, yol ve asfalt çöküntüsünü dile getirmişlerdir.

Bağlarbaşı ve Ahmet Yesevî Mahallelerinde hırsızlık sorununun yol ve asfalt çöküntüsü, çöplerin toplanmaması ve kokusu sorunlarından daha büyük olduğu görünmektedir. Aynı zamanda uyuşturucu bağımlılığı sorununun da en fazla bu iki mahallede gözlenmiş olması dikkatleri çekmektedir.

Direkli Mahallesi’nde sırasıyla elektrik ve su kesintileri, hırsızlık, yol ve asfalt çöküntüsü, çöplerin toplanmaması ve kokusu sorunları en çok dile getirilen sorunlardan olmuştur. Bunun yanında, kendi mahallelerinde sorun olmadığını belirtenler en çok Direkli Mahallesi’nde yaşamaktadırlar. Direkli Mahallesi’nde oturan her 4 kişiden yaklaşık birisi, kendi mahallelerinde sorun olmadığını söylemiştir.

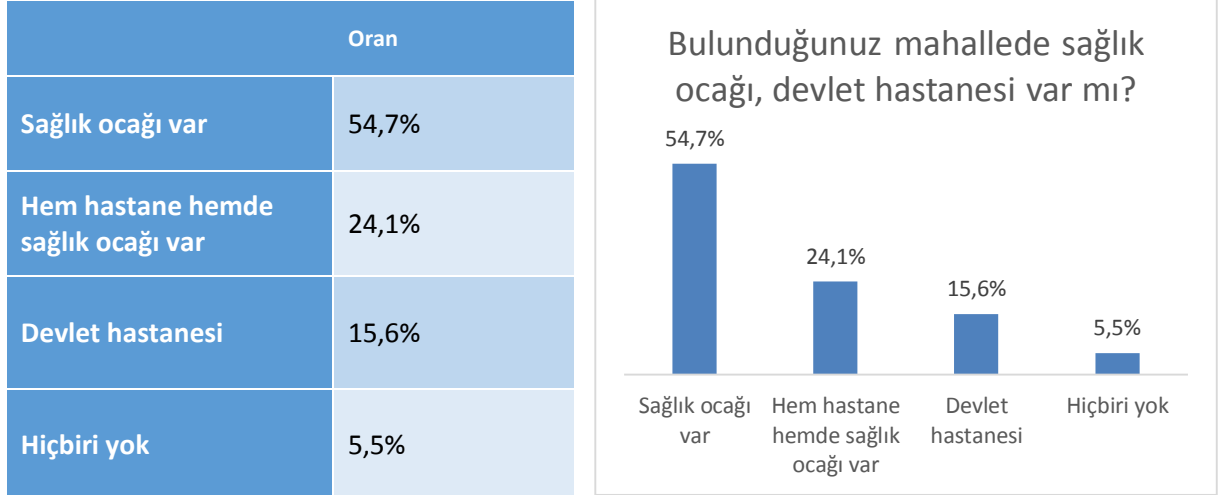
Sorun olmadığı en fazla söylenen ikinci mahalle de Devteyşti Mahallesi olmuştur. Devteyşti Mahallesi’nde, Akabe Mahallesi’nde olduğu gibi, yaklaşık 10 katılımcıdan 1’i çocuk parklarının ve oyun alanlarının olmadığını söylemiştir.

Akşemsettin Mahallesi haricinde Yavuzselim Mahallesi de kanalizasyon taşması sorununu en az yaşayan mahalle olarak görünmektedir.

Akşemsettin Mahallesi’nde katılımcıların %96,5’i mahallelerinde elektrik ve su kesintilerinin en önemli sorun olduğunu belirtmiştir.

4.10. Yaşanılan Mahallede Sağlık Ocağı ve Hastane Olup Olmadığı

Tablo 4-13: Yaşanılan Mahallede Sağlık Ocağı Olup Olmadığı

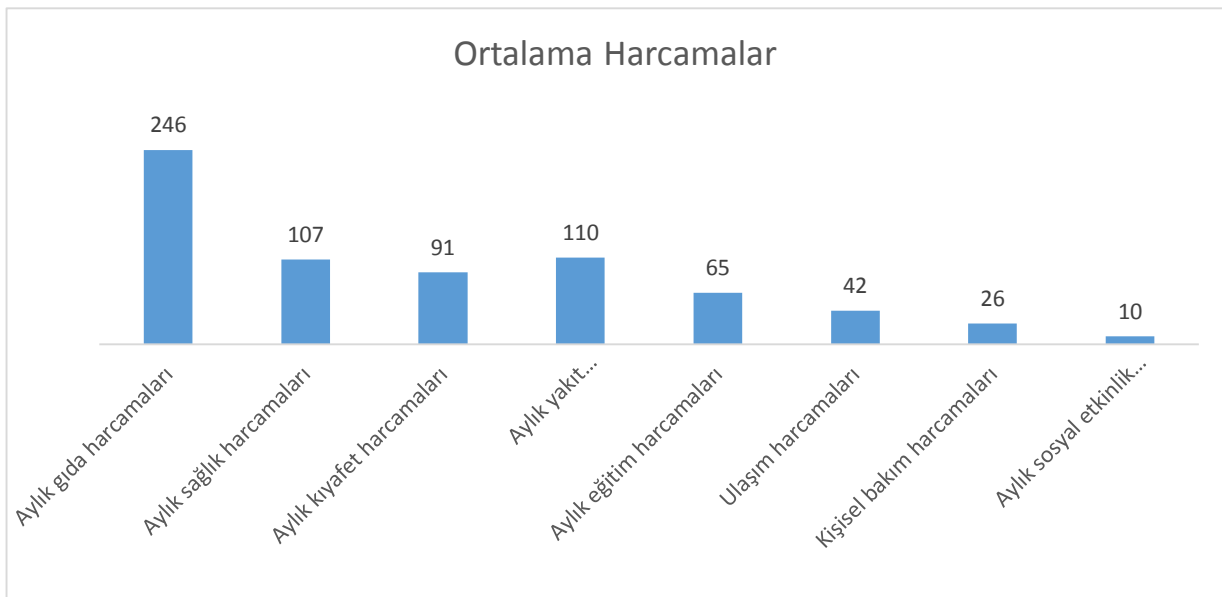

Katılımcıların %94,5’i kendi mahallelerinde sağlık ocağı veya hastanenin bulunduğunu söylemişlerdir. Mahallelerinde devlet hastanesinin olduğunu söyleyen katılımcıların oranı %15,6 iken ne devlet hastanesi ne sağlık ocağı olduğunu söyleyenlerin oranı %5,5’dir.

4.11. Harcama Kalemlerine Göre Aylık Ortalama Harcama

Tablo 4-14: Harcama Kalemlerine Göre Aylık Ortalama Harcama

	En Düşük	En Yüksek	Genel Ortalama	Harcama Yapanların Ortalaması	GO/HYO	Standart Sapma
Aylık gıda harcamaları	50	800	246	246	1,0	86,070
Aylık sağlık harcamaları	0	500	107	137	0,78	102,330
Aylık kıyafet harcamaları	0	250	91	107	0,85	69,549
Aylık yakıt harcamaları (elektrik, ısınma vb.)	0	500	110	115	0,96	63,620
Aylık eğitim harcamaları	0	350	65	114	0,57	79,539
Ulaşım harcamaları	0	200	42	72	0,59	47,992
Kişisel bakım harcamaları	0	100	26	41	0,63	30,154
Aylık sosyal etkinlik harcamaları	0	150	10	56	0,17	25,522

Katılımcılar ortalama aylık 246 TL aylık gıda harcaması yaptığını belirtmiştir. En az harcamalar, ortalama 26 TL ile kişisel bakım, ortalama 10 TL ile sosyal etkinlik kalemlerine yapılmaktadır.

Ortalama değerler yukarıda belirtildiği gibiyken kimi katılımcılar da bazı konularda hiçbir harcamayı yapmadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin bazı ailelerin eğitim harcaması, sosyal etkinlik harcaması yoktur. Bunun gibi, gıda harcaması dışındaki tüm kalemlerde harcaması olmadığını belirten katılımcılar olmuştur. Ortak olarak herkesin harcaması yaptığı tek kalem gıda harcamalarıdır. Bu yüzden genel ortalama ve harcaması yapanların ortalaması sütununda birbirine eşit görünen iki satır yalnızca gıda harcaması satırdır.

Sadece sosyal etkinlik harcaması yapanlar dikkate alındığında ortalama 56 TL harcadığı görülmektedir. Aynı şekilde, kişisel bakım harcamaları ortalama 41 TL, ulaşım harcamaları 72 TL, aylık eğitim harcamaları 114 TL'dir.

Sadece harcaması yapanların ortalamasının genel ortalamaya oranına bakıldığında, en küçük oran 0,17 ile sosyal etkinlik harcamalarında, 0,57 ile eğitim harcamalarında, 0,59 ile ulaşım harcamalarında görülmektedir. Bu oran, ilgili kalemlerde harcaması yapanların oranını göstermektedir.

Bu bulgulara tersinden bakılırsa, katılımcıların yaklaşık %83'ünün sosyal etkinlik için, %43'ünün eğitim için, %41'inin ulaşım için, %37'sinin kişisel bakım için harcaması yapmadığını söylemek gerekecektir.

Standart sapma sütununda görünen değerler, ilgili kalemler için aileler arasındaki harcaması farkının büyüklüğüne işaret etmektedir.

Bulgulara göre en fazla standart sapma değerine sahip olan kalem sağlık harcamalarıdır. Bu, aileler arasında en farklı, en birbirinden uzak değerlerde harcamanın sağlık konusunda yapıldığını göstermektedir. Zaten bu değişkenlik, sağlık en düşük 0 TL en yüksek 500 TL harcaması olduğu bilgisiyle de kısmen ortaya çıkmaktadır.

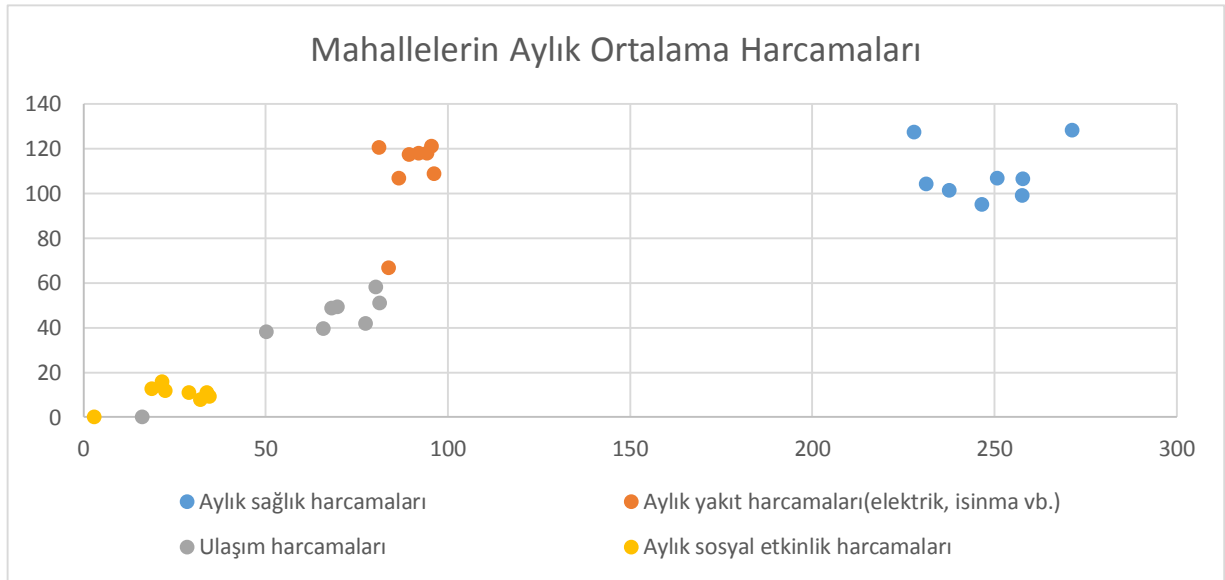
Dolayısıyla, sosyal etkinlik ve kişisel bakım harcamalarının standart sapması sırasıyla 25 ve 30 olduğundan, insanların bu iki konuda birbirinden çok da farklı harcaması yapmadığı ortaya çıkacaktır.

Sosyal etkinlik ve kişisel bakım harcamaları en düşük ortalama harcaması olduğundan bu bulguyu standart sapmanın verdiği bilgiyle birleştirdiğimizde, ortalama harcamanın düşük olduğunu ve insanların ortak olarak, birbirinden çok farklı düzeylerde harcaması yapmadıklarını, yani sadece ortalama değerin düşük olmadığını, çoğunluğun harcamasının düşük olduğu sonucu ortaya çıkacaktır.

4.12. Mahallelere ve Harcama Kalemlerine Göre Aylık Ortalama Harcama

Tablo 4-15: Mahalleye ve Harcama Kalemlerine Göre Ortalama Harcama

	Aylık gıda	Aylık sağlık	Aylık kıyafet	Aylık yakıt (elektrik, ısıtma vb.)	Aylık eğitim	Ulaşım	Kişisel bakım	Aylık sosyal etkinlik	Ortalama
Süleymaniye	271	128	95	121	66	40	21	16	95
Bağlarbaşı	258	99	81	120	81	51	22	12	91
Ahmet Yesevî	247	95	94	118	68	49	34	9	89
Direkli	258	107	89	117	80	58	34	11	94
Akabe	231	104	86	107	50	38	19	13	81
Devteyştî	238	101	96	109	70	49	29	11	88
Yavuzselim	251	107	92	118	77	42	32	8	91
Akşemsettin	228	128	84	67	16	0	3	0	66
Ortalama	248	109	90	110	64	41	24	10	87

Tüm mahalleler için aylık gıda harcaması, harcamadan en fazla payı alan kalem olmuştur. En fazla ortalama harcamayı 271 TL ile Süleymaniye Mahallesi ve 258’şer TL ile Direkli ve Bağlarbaşı Mahalleleri, en düşük ortalama harcamayı 228 TL ile Akşemsettin Mahallesi, 251 TL ile Akabe Mahallesi yapmaktadır.

Süleymaniye ve Akşemsettin Mahallesi’nde sağlık harcamaları incelendiğinde, diğer mahallelerdekinden daha büyük harcama ortalamasıyla karşılaşılmıştır.

Aylık kıyafet harcamalarının en düşük olduğu mahalle Bağlarbaşı ve Akşemsettin Mahalleleri iken en yüksek olduğu mahalleler Süleymaniye ve Devteyştî Mahalleleri olmuştur.

 Aylık yakıt harcamalarında Akşemsettin Mahallesi tüm mahallelerin ortalamasının neredeyse en düşük ortalamaya sahip mahalle olmuştur. Yaş ortalaması en büyük olan mahallenin Akşemsettin Mahallesi olması da bu harcamaların ağırlıklı olarak gençler tarafından yapıldığını, bu yüzden bu mahallede ilgili kalemlerde yapılan ortalama harcamanın diğer mahallelere göre düşük kaldığını akla getirecektir.

Direkli ve Bağlarbaşı Mahallesi eğitim harcamalarının en yüksek olduğu mahalleler olmuştur. Ulaşım harcamasının en fazla yapıldığı mahalle Direkli Mahallesi'dir. Şehir merkezinde olmasına rağmen en uç yerdeki konumu nedeniyle Direkli Mahallesi'nin ulaşım giderleri artıyor olabilir.

4.13. Hane Halkı Toplam Gelirinin Harcama Kalemleri Üzerindeki Etkisi

Tablo 4-16: Hane Halkı Toplam Gelirinin Sosyal Etkinlik Harcamaları Üzerindeki Etkisi

Hane Halkı Toplam Geliri	Aylık sosyal etkinlik harcamaları				
	Sıklık	En düşük	En yüksek	Ortalama	Std. Sapma
0-1000TL	946	0	150	8,53	22,937
1001-1500 TL	490	0	150	10,67	27,784
1501-2000 TL	86	0	150	18,90	36,157
2001-3000 TL	10	0	50	14,00	19,551
3001-4000 TL	2	0	0	,00	,000
	F İstatistiği(3.625)		Sig.(0.006)		

Yapılan ANOVA'ya göre, hane halkı toplam gelirinin ortalama sosyal etkinlik harcaması üzerinde etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Gelir düzeyi ile aylık kişisel bakım harcamaları arasında anlamlı fark görülmüştür. Ancak bu fark 3001-4000 TL düzeyinin diğer düzeylerden farklı olduğunu işaret etmektedir. Bunu temel sebebi sosyal etkinlik harcamalarının homojen dağılmaması ve ortalama değerlerinin küçük, sapmalarının fazla olmasıdır.

Gelirin; gıda, sağlık, kıyafet, yakıt, eğitim, ulaşım, kişisel bakım harcama kalemleri üzerinde etkisi görülememiştir. Bunun nedeni, gelirin ağırlıkla 1500 TL altında birikmesi olabilir. Diğer harcama kalemleri için karar istatistikleri aşağıda paylaşılmıştır.

Gıda: F İstatistiği(0.551), Sig.(0.698)	Eğitim: F İstatistiği(1.02), Sig.(0.396)
Sağlık: F İstatistiği(1.535), Sig.(0.190)	Ulaşım: F İstatistiği(1.482), Sig.(0.205)
Kıyafet: F İstatistiği(0.121), Sig.(0.975)	Kişisel bakım: F İstatistiği(1.346), Sig.(0.251)
Yakıt: F İstatistiği(0.989), Sig.(0.412)	

4.14. Oturulan Konutun Türünün Harcama Kalemleri Üzerindeki Etkisi

Tablo 4-17: Oturulan Konutun Türünün Harcama Kalemleri Üzerindeki Etkisi

	Chi-Square	df	asymptotic significance
Aylık gıda harcamaları	26,452	6	,000
Aylık sağlık harcamaları	18,225	6	,006
Aylık kıyafet harcamaları	4,405	6	,622
Aylık yakıt harcamaları(elektrik, ısınma vb.)	33,204	6	,000
Aylık eğitim harcamaları	55,945	6	,000
Ulaşım harcamaları	56,843	6	,000
Kişisel bakım harcamaları	36,174	6	,000
Aylık sosyal etkinlik harcamaları	26,842	6	,000

Kısaca, %5'ten küçük olan asymptotic significance değeri, oturulan konutun türünün ilgili kalemdeki harcama üzerinde anlamlı bir etki yarattığını söylemektedir.

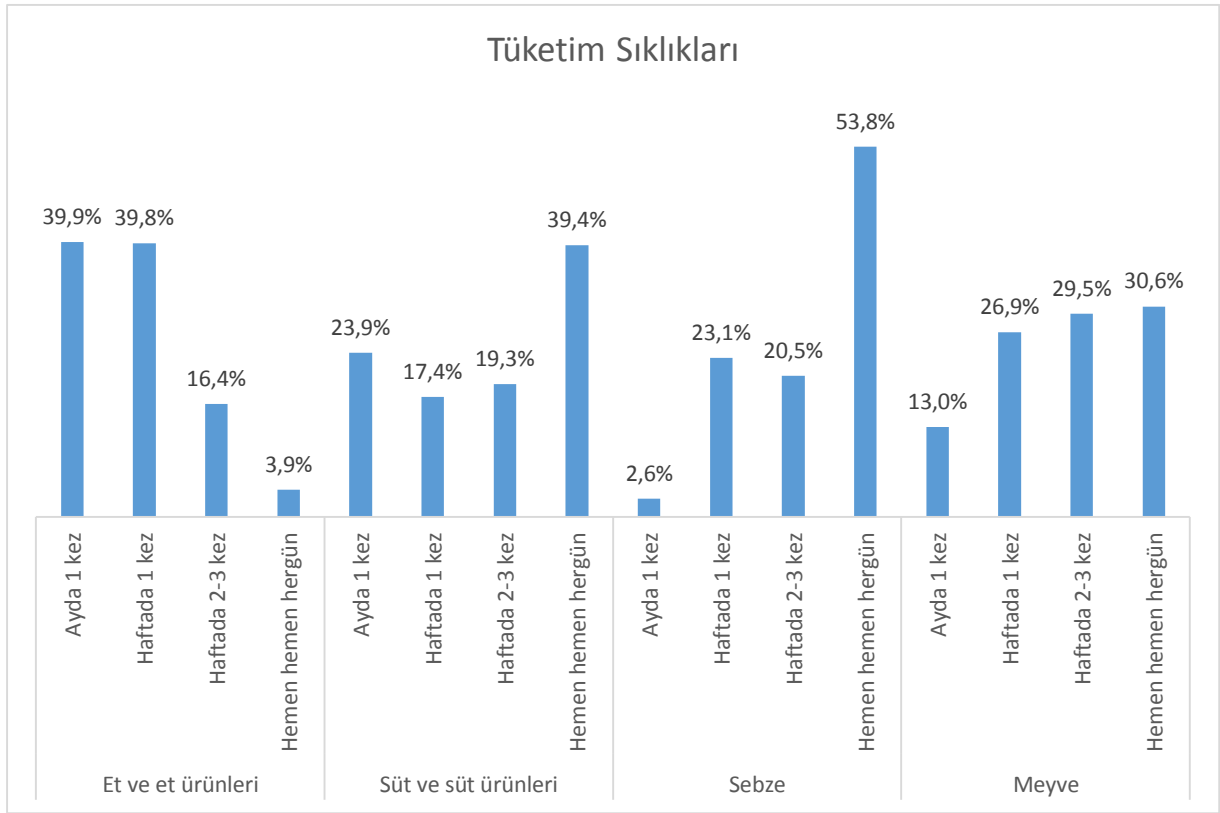
Oturulan Konutun Türünün Harcama Kalemleri Üzerindeki Etkisi tablosunda görülen kalemlerdeki (kıyafet hariç) harcamalar üzerinde oturulan konut türünün istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir. Bu durumda, oturulan konutun türünün, kıyafet harcamalarını değiştirdiği söylenemeyecektir.

4.15. Tüketim Sıklıkları

Tablo 4-18: Tüketim Sıklıkları

		Sıklık	Yüzde
Et ve et ürünleri*	Ayda 1 kez	612	39,9
	Haftada 1 kez	610	39,8
	Haftada 2-3 kez	252	16,4
	Hemen hemen her gün	60	3,9
			100
Süt ve süt ürünleri *	Ayda 1 kez	366	23,9
	Haftada 1 kez	267	17,4
	Haftada 2-3 kez	296	19,3
	Hemen hemen her gün	605	39,4
			100
Sebze tüketim sıklığı	Ayda 1 kez	40	2,6
	Haftada 1 kez	355	23,1
	Haftada 2-3 kez	314	20,5
	Hemen hemen her gün	825	53,8
			100
Meyve tüketim sıklığı	Ayda 1 kez	200	13,0
	Haftada 1 kez	412	26,9
	Haftada 2-3 kez	453	29,5
	Hemen hemen her gün	469	30,6
			100

* Et ve süt ürünlerinin az tüketilmesi, yetersiz beslenme (malnütrisyon) vb. hastalıklara sebep olmaktadır. Dolaylı olarak sağlık harcamalarını da arttırmaktadır.

Ankete katılanların tüketim alışkanlıkları incelendiğinde; et ve et ürünlerini haftada 1 kereden sık tüketenlerin oranı %20 düzeylerinde kalmaktadır. %40'lık dilim ayda 1 kez et ve et ürünü tüketirken, yine %40'ı haftada 1 kere, %16'sı haftada 2-3 kere ve %4'ü hemen her gün et ve et ürünleri tüketmektedir.

Süt ve süt ürünlerini; hemen her gün tüketenler %40'lık paya sahiptir. Haftada 2-3 kere tüketenler %19, haftada 1 tüketenler %17 ve ayda 1 kez tüketenler ise %24'lük paya sahiptir.

Her 2 kişiden 1'i hemen her gün sebze tüketmektedir.

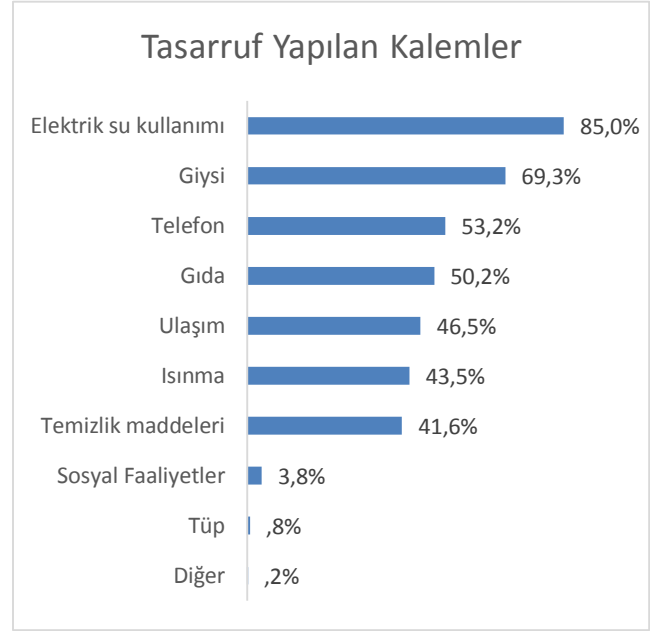
Her 10 kişiden 3'ü hemen her gün meyve tüketmektedir.

Genel olarak araştırma çerçevesinde; insanlar sebze ağırlıklı tüketime yönelmekte, ortalama haftada 2-3 kez süt ve süt ürünleriyle takviye etmektedir. Meyve tüketim sıklığı ortalama olarak haftada 2-3 kez tüketilmektedir. Et ve et ürünleri çok tercih edilmeyerek ortalama haftada 1 kez tüketilmektedir.

4.16. Geçim Sıkıntısı Nedeniyle Nelerden Tasarruf Edildiği

Tablo 4-19: Tasarruf Yapılan Kalemler

	Oran
Elektrik su kullanımı	85,0%
Giysi	69,3%
Telefon	53,2%
Gıda	50,2%
Ulaşım	46,5%
Isınma	43,5%
Temizlik maddeleri	41,6%
Sosyal Faaliyetler	3,8%
Tüp	,8%
Diğer	,2%

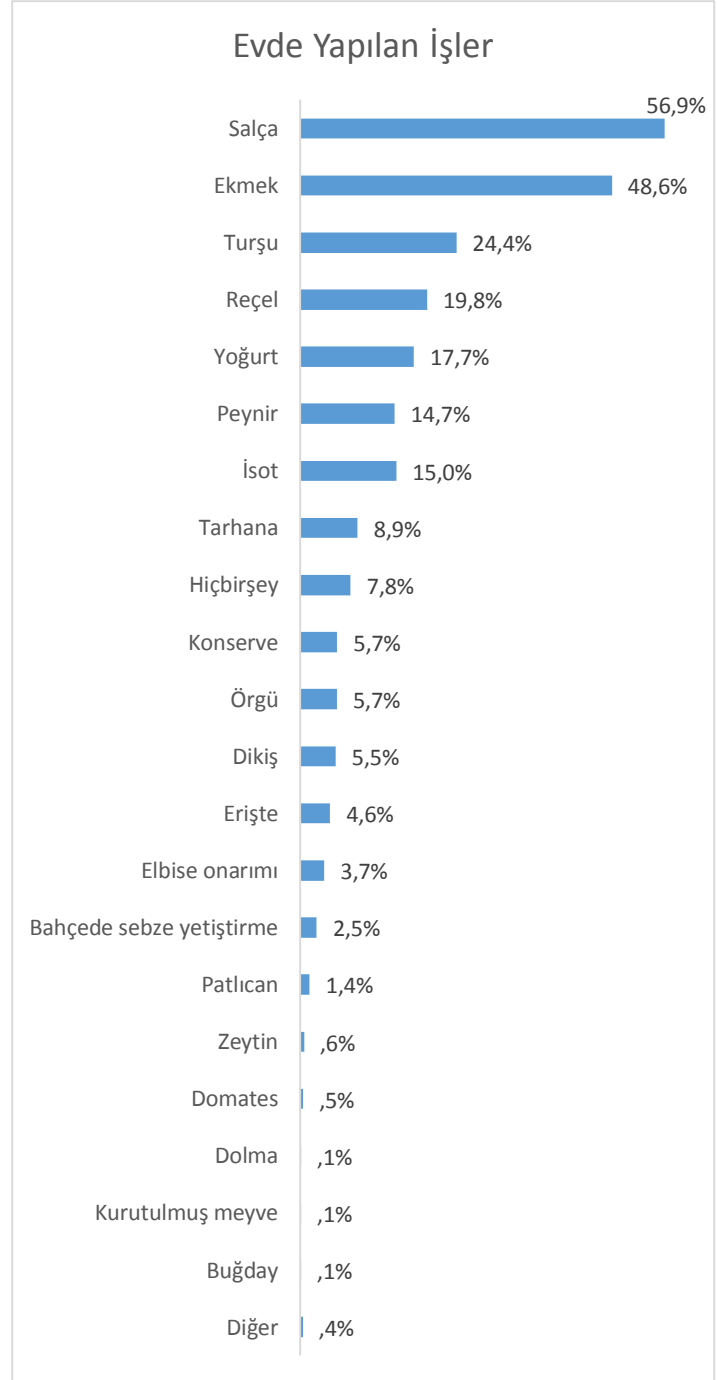

Tasarruf edilen hususların başında elektrik ve su kullanımındaki tasarruf dikkat çekmiştir. Bunun ardından giysi, telefon, ulaşım konuları en fazla tasarruf edilen hususlar olmuştur.

4.17. Tasarruf İçin Evde Yapılan İşler

Tablo 4-20: Tasarruf İçin Evde Yapılan İşler

	Oran
Salça	56,9%
Ekmek	48,6%
Turşu	24,4%
Reçel	19,8%
Yoğurt	17,7%
Peynir	14,7%
İsot	15,0%
Tarhana	8,9%
Hiçbir şey	7,8%
Konserve	5,7%
Örgü	5,7%
Dikiş	5,5%
Erişte	4,6%
Elbise onarımı	3,7%
Bahçede sebze yetiştirme	2,5%
Patlıcan	1,4%
Zeytin	,6%
Domates	,5%
Dolma	,1%
Kurutulmuş meyve	,1%
Buğday	,1%
Diğer	,4%

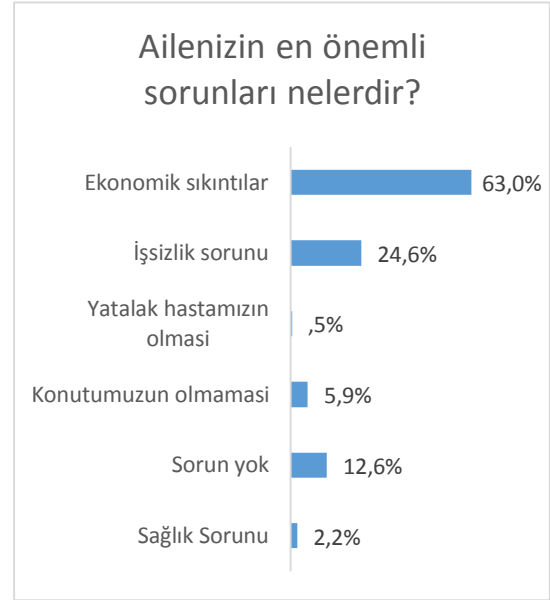

Katılımcılar, tasarruf amacıyla evlerinde en fazla salça ve ekmek yaptıklarını belirtmişlerdi. Bu ikisinin ardından yine uzun süre kullanılmak için uygun ürünler olan turşu ve reçel yapımı gelmiştir.

4.18. Ailenizin En Önemli Sorunu Nedir?

Tablo 4-21: Ailenin En Önemli Sorunu

	Oran
Ekonomik sıkıntılar	63,0%
İşsizlik sorunu	24,6%
Yatalak hastamızın olması	,5%
Konutumuzun olmaması	5,9%
Sorun yok	12,6%
Sağlık Sorunu	2,2%

Katılımcıların %63'ü ailelerindeki en önemli sorunun ekonomik sıkıntı olduğunu, %24,6'sı (yine ekonomik sorunla ilişkili olarak) işsizlik sorunu olduğunu söylemiştir. Sorun olmadığını söyleyenlerin oranı %12,6'dır.

4.19. Ekonomik Sıkıntı Nedeniyle Ertelenen Hastalıklar

Tablo 4-22: Ekonomik Sıkıntılar Nedeniyle Ertelenen Hastalıkların Olup Olmadığı

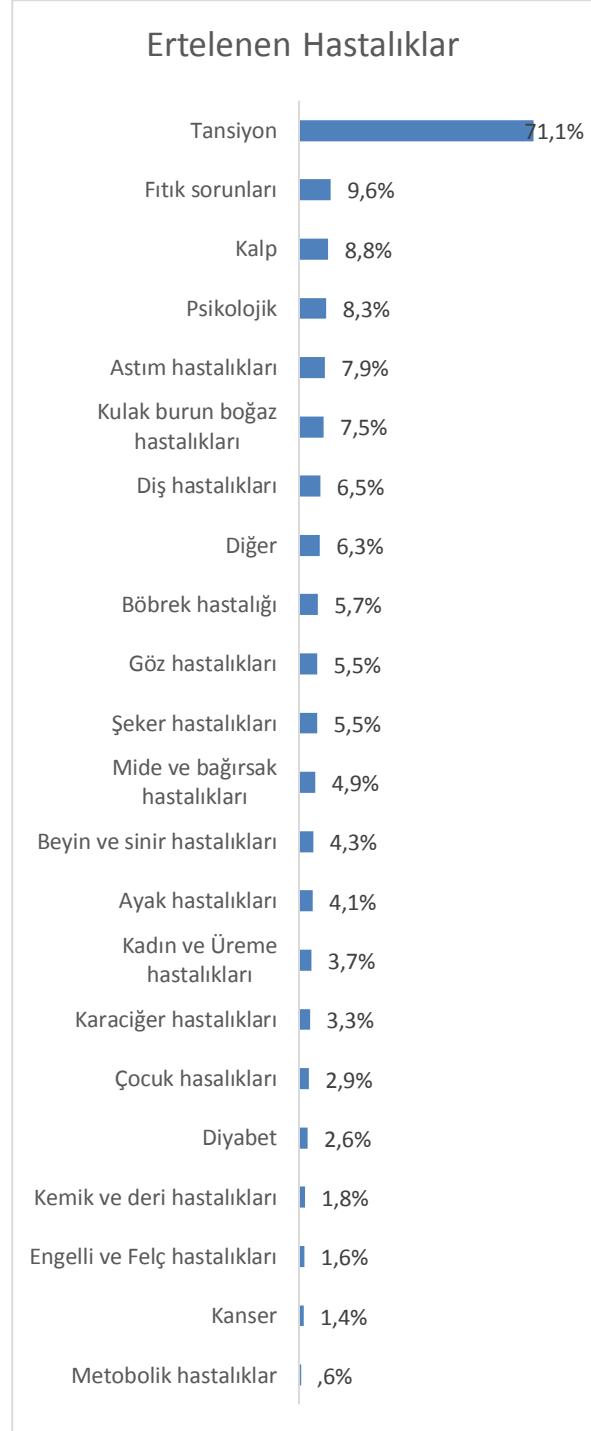
	Oran	
Evinizde son 1 yıl içerisinde parasızlık nedeniyle tedavisini ertelediğiniz hastalık/rahatsızlık durumu oldu mu?	Evet	33,1%
	Hayır	66,9%

Katılımcıların yaklaşık %33'ü son bir yıl içinde parasızlık nedeniyle bir hastalığının tedavisini ertelediğini söylemiştir.

Ertelenen hastalıklar ise şunlardır:

Tablo 4-23: Ekonomik Sıkıntı Nedeniyle Ertelenen Hastalıklar

	Oran
Tansiyon	71,1%
Fıtık sorunları	9,6%
Kalp	8,8%
Psikolojik	8,3%
Astım hastalıkları	7,9%
Kulak burun boğaz hastalıkları	7,5%
Diş hastalıkları	6,5%
Diğer	6,3%
Böbrek hastalığı	5,7%
Göz hastalıkları	5,5%
Şeker hastalıkları	5,5%
Mide ve bağırsak hastalıkları	4,9%
Beyin ve sinir hastalıkları	4,3%
Ayak hastalıkları	4,1%
Kadın ve Üreme hastalıkları	3,7%
Karaciğer hastalıkları	3,3%
Çocuk hasalıkları	2,9%
Diyabet	2,6%
Kemik ve deri hastalıkları	1,8%
Engelli ve Felç hastalıkları	1,6%
Kanser	1,4%
Metobolik hastalıklar	,6%

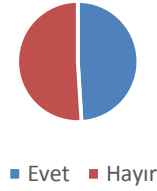
Son bir yıl içinde tedavisini ertelediğini söyleyen 3 katılımcıdan biri, ertelenen hastalıkların %71 oranında tansiyon hastalıkları olduğunu söylemiştir. İkinci büyüklükteki oran %9,6 ile fıtık sorunlarıdır.

4.20. Sürekli İlaç Tedavisi Gören Kişilerin Olup Olmadığı

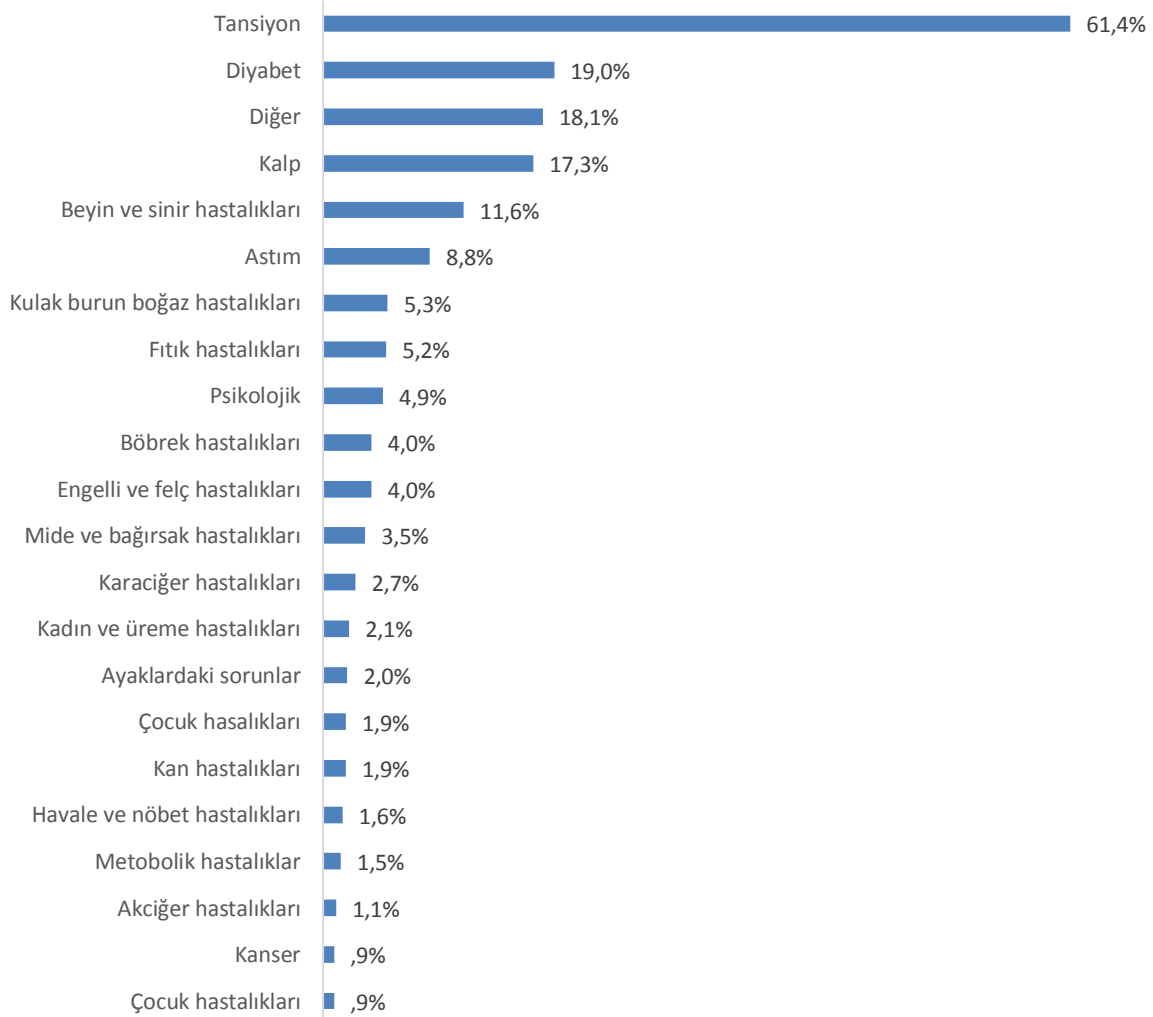
Tablo 4-24: Sürekli İlaç Tedavisi Görme Durumu

Oran	
Evet	49,0%
Hayır	51,0%

Hanede sürekli ilaç tedavisi gören kişiler var mı?

Sürekli İlaç Kullananların Hastalıkları

Katılımcıların yarısına yakını evlerinde sürekli ilaç tedavisi gören birinin olduğunu belirtmiştir. Bu hastaların %61,4'ünün tansiyon hastası olduğu belirtilmiştir. Tansiyon hastalığının ardından en sık söylenen hastalıklar diyabet ve kalp hastalıkları olmuştur.

4.21. Sağlık Hizmetlerine Erişimle İlgili Yaşanan Sorunlar

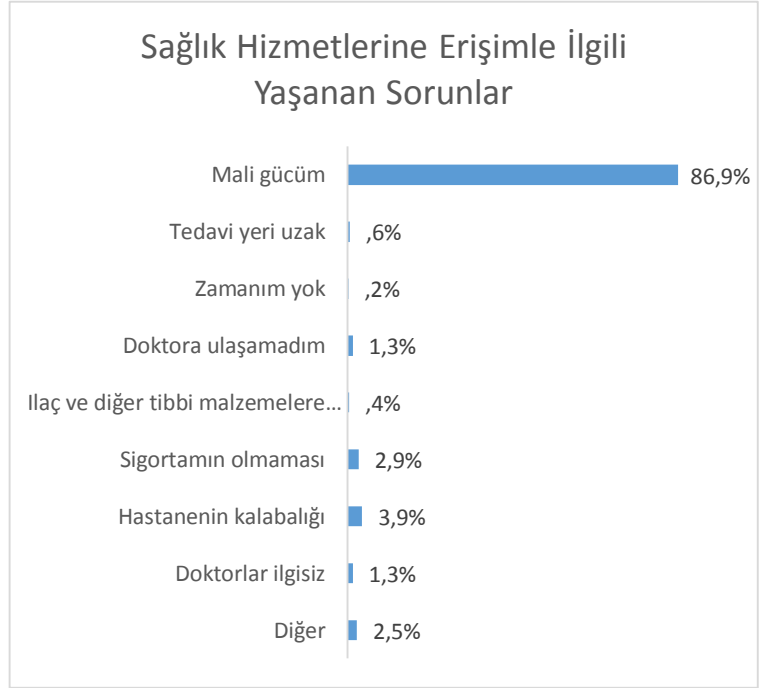
Tablo 4-25: Sağlık Hizmetlerine Erişimle İlgili Sorun Yaşanıp Yaşanmadığı

	Oran
Evet	33,8%
Hayır	66,2%

Her 3 katılımcıdan yaklaşık birisi sağlık hizmetlerine erişimle ilgili sorun yaşadığını söylemiştir.

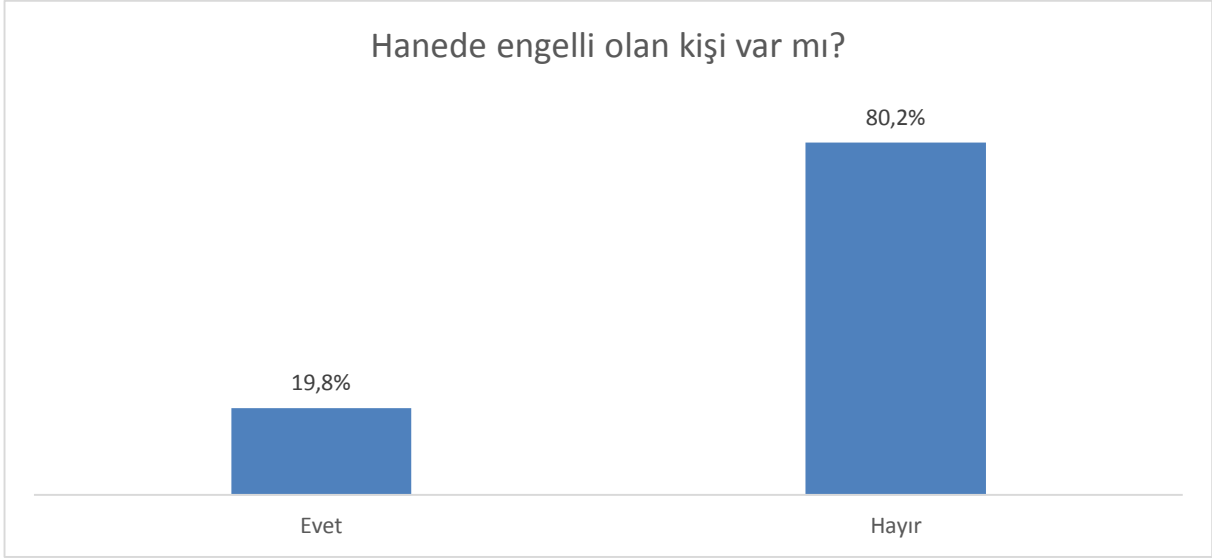
Tablo 4-26: Sağlık Hizmetlerine Erişimle İlgili Yaşanan Sorunlar

	Oran
Mali gücüm	86,9%
Tedavi yeri uzak	,6%
Zamanım yok	,2%
Doktora ulaşamadım	1,3%
İlaç ve diğer tıbbi malzemelere ulaşamadım	,4%
Sigortamın olmaması	2,9%
Hastanenin kalabalığı	3,9%
Doktorlar ilgisiz	1,3%
Diğer	2,5%

Katılımcıların %86,9'u mali nedenlerle sağlık hizmetlerine erişmekte sorun yaşadığını dile getirmiştir.

4.22. Hanede Engelli Kişi Olup Olmadığı

Görüşülen kişilerin %19,8'i evlerinde engelli bir bireyin olduğunu söylemiştir.

Burada kendini gösteren başka bir durum ortaya çıkmaktadır. Ulusal Özürlüler Veritabanı (ÖZVERİ) Şanlıurfa Verilerine göre Şanlıurfa'da 42.975 engelli yaşamaktadır. Bu verilerin doğru olduğu ve Şanlıurfa'nın nüfusu 1.801.980 olduğu gözönüne alınırsa, Şanlıurfa için özürlülük oranını yaklaşık %2,4 olarak düşünmemiz gerekecektir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların ailelerinin ortalama beş kişi olduğu daha önceden belirtilmişti. Ailedeki engellinin varlığı sorulduğuna ve özürlülük oranını %2,4 olduğuna göre engel oranının $5 \times \%2,4 = \%12$ olması beklenirken ailelerin yaklaşık %20'si engelli bireye sahip olduklarını söylemiştir. Araştırma kapsamında daha çok yoksul ailelerle görüşüldüğüne göre, engelliliğin yoksul ailelerde daha fazla görüldüğü ortaya çıkacaktır.

4.23. Bakıma Muhtaç Birinin Olup Olmadığı

Katılımcıların %10,9'u evlerinde engelli olmayıp bakıma muhtaç olan kişilerin bulunduğunu söylemiştir.

Bu oran, engelli olanların oranıyla toplandığında (eğer aynı evde hem engelli hem başka bir bakıma muhtaç kişi yoksa) engelli veya değil, toplamda bakıma muhtaç

4.24. Ailede Zararlı Alışkanlık Sahibi Olup Olmadığı

Tablo 4-27: Zararlı Alışkanlığa Sahip Olma Durumu

Oran		
Ailenizde zararlı alışkanlıkları olan var mı?	Evet	53,6%
	Hayır	46,4%

Katılımcıların yarısından fazlası ailede zararlı alışkanlık sahibi birinin olduğunu söylemiştir.

Tablo 4-28: Sahip Olunan Zararlı Alışkanlıklar

Oran	
Şans/Kumar oyunları	,2%
Sigara	99,6%
Alkol	,9%
Uyuşturucu	1,3%
Diğer	0,0%

Zararlı Alışkanlıklar

Diğer	0,0%
Uyuşturucu	1,3%
Alkol	,9%
Sigara	99,6%
Şans/Kumar oyunları	,2%

Zararlı alışkanlığa sahip birinin olduğunu söyleyenlerin neredeyse tamamı bu alışkanlığın sigara olduğunu söylemiştir. Uyuşturucu, alkol, şans oyunlarının dile getirilmemesi dikkat çekicidir. Uyuşturucu kullanım oranı %1,3 olarak çıkmışken, oturlan mahalledeki sorunların %5,2'sinin uyuşturucu kullanımı olarak belirtilmesi, farkın 4 kat olması gözden kaçmamalıdır.

4.25. Borçlanma Durumu

4.25.1. Borcunun Olup Olmadığı

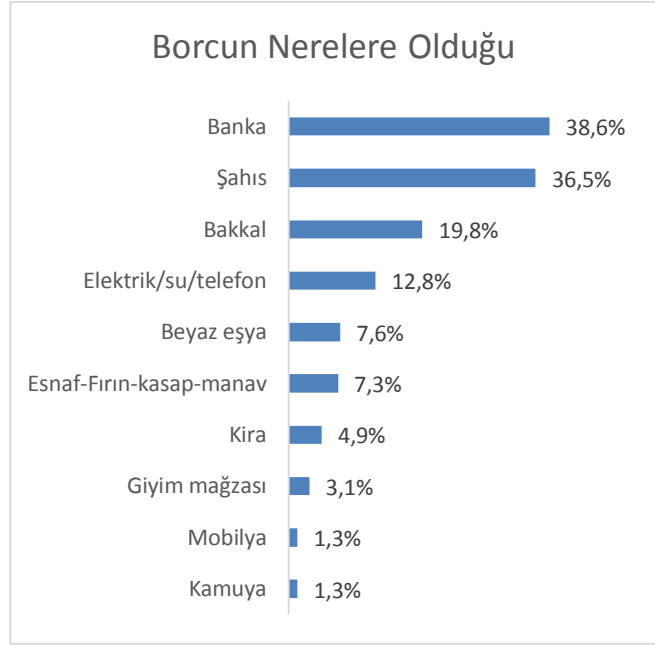
Tablo 4-29: Borcun Olup Olmadığı

Oran		
Borcunuz taksitiniz var mı?	Evet	79,5%
	Hayır	20,5%

4.25.2. Nerelele Borcunun Olduğu

Tablo 4-30: Borçlu Olunan Yerler

	Oran
Banka	38,6%
Şahıs	36,5%
Bakkal	19,8%
Elektrik/su/telefon	12,8%
Beyaz eşya	7,6%
EsnaF-Fırın-kasap-manav	7,3%
Kira	4,9%
Giyim mağzası	3,1%
Mobilya	1,3%
Kamuya	1,3%

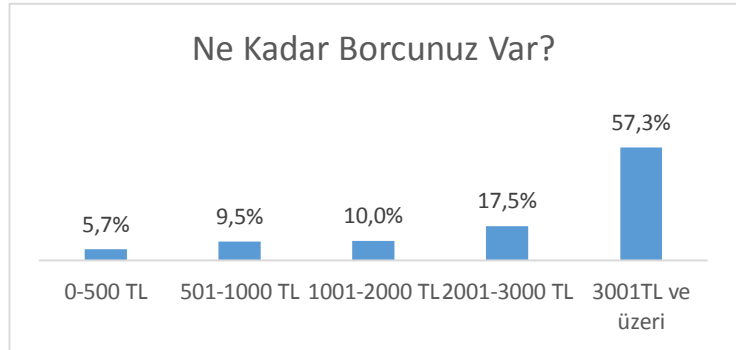

Her 5 katılımcının 4'ü bir borcunun olduğunu söylemiştir. Borçların büyük bölümünü (%38,6) bankaya olan borçlar oluşturmaktadır. Şahsa borcunun olduğunu söyleyenlerin oranı %36,5'tir. Bu borcun bakkal borcu olduğunu söyleyenlerin oranı %19,8'dir. Bakkal borcu gibi bir konunun yaygınlığı burada dikkat çeker haldedir.

4.25.3. Ne Kadar Borcunun Olduğu

Tablo 4-31: Ne Kadar Borcunun Olduğu

Ne kadar borcunuz var?	Oran
0-500 TL	5,7%
501-1000 TL	9,5%
1001-2000 TL	10,0%
2001-3000 TL	17,5%
3001TL ve üzeri	57,3%

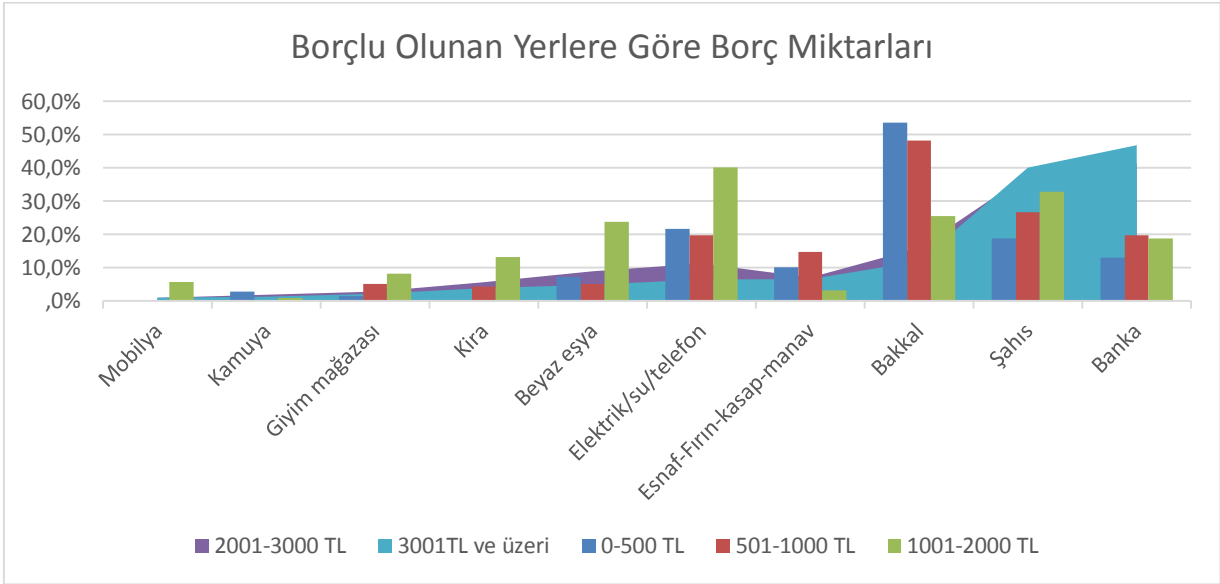

Borcu olan katılımcıların %57,3'ü 3000 TL'den fazla borcunun olduğunu söylemiştir. 1000 TL üzeri borcu olanların oranı %85'e yaklaşmaktadır.

4.25.4. Borçlu Olunan Yerlere Göre Borç Aralığı

Tablo 4-32: Borçlu Olunan Yerlere Göre Borç Aralığı

Borçlu Olunan Yerler	Ne kadar borcunuz var?				
	0-500 TL	501-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001TL ve üzeri
Elektrik/su/telefon	21,7%	19,8%	40,2%	11,3%	6,4%
Bakkal	53,6%	48,3%	25,4%	16,0%	11,9%
Kira	0,0%	4,3%	13,1%	5,6%	3,9%
Şahıs	18,8%	26,7%	32,8%	38,0%	40,1%
Giyim mağazası	1,4%	5,2%	8,2%	2,8%	2,1%
Banka	13,0%	19,8%	18,9%	41,3%	46,8%
Beyaz eşya	7,2%	5,2%	23,8%	8,9%	4,9%
Mobilya	0,0%	0,0%	5,7%	,9%	1,0%
Kamuya	2,9%	0,0%	,8%	1,9%	1,3%
Esnaf-Fırın-kasap-manav	10,1%	14,7%	3,3%	7,0%	6,6%

Beyaz eşya ve elektrik-su-telefon borçlarının çoğu 1000-2000 TL aralığındadır.

Bakkal borçları özellikle 0 TL ile 1000 TL aralığında yığılmıştır.

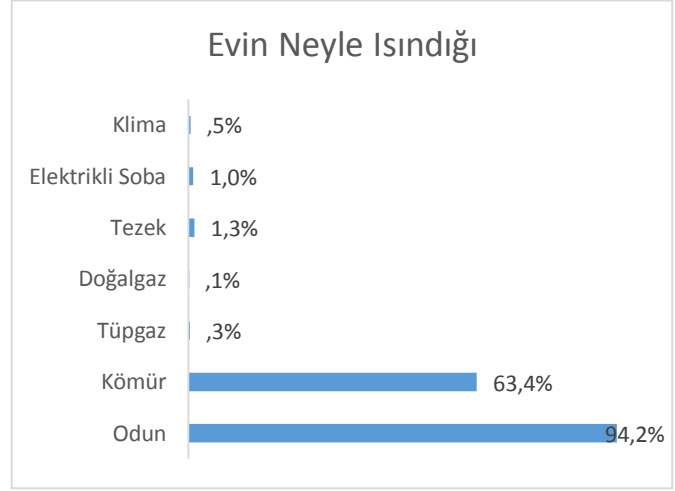
Şahsa olan borçlar farklılık göstermekle birlikte 1000 TL'den fazla borçlar ağırlıktadır. Buna benzer olarak banka borçlarında en fazla dillendirilen borç miktarı 3000 TL'nin üzeridir.

Bunun yanında 2000-3000 TL aralığı ve 3000 TL üzerindeki borçlar, tüm alacaklılar için yakın oranlarda dağıldığı görülmektedir.

4.26. Evinin Neyle Isındığı

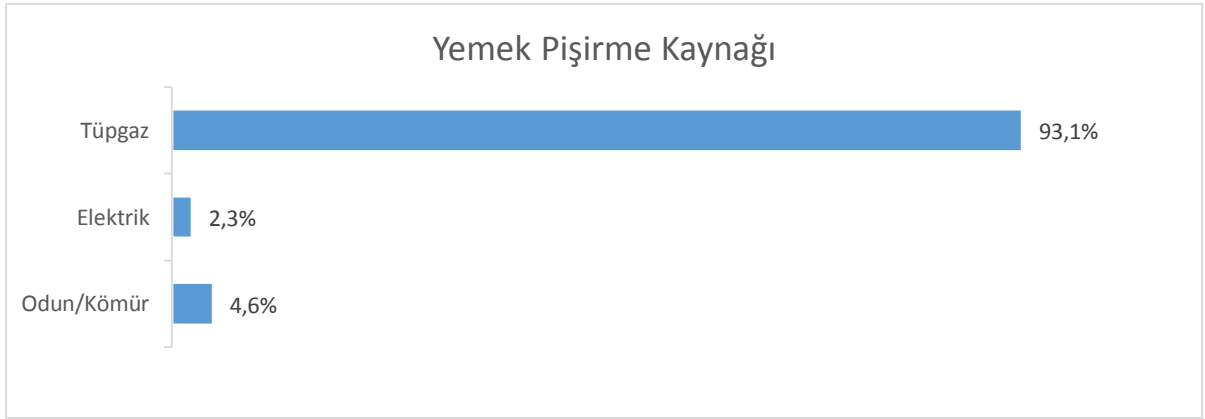
Tablo 4-33: Evin Neyle Isındığı

	Oran
Odun	94,2%
Kömür	63,4%
Tüpgaz	,3%
Doğalgaz	,1%
Tezek	1,3%
Elektrikli Soba	1,0%
Klima	,5%

Görüşülen kişilerin %94,2'si evlerinin odunla ısındığını, %63,4'ü kömürle ısındığını söylemiştir. Buradan, ikisini birlikte kullanan katılımcıların oranının yüksek olduğu da anlaşılmaktadır.

4.27. Yemeğin Neyle Pişirildiği

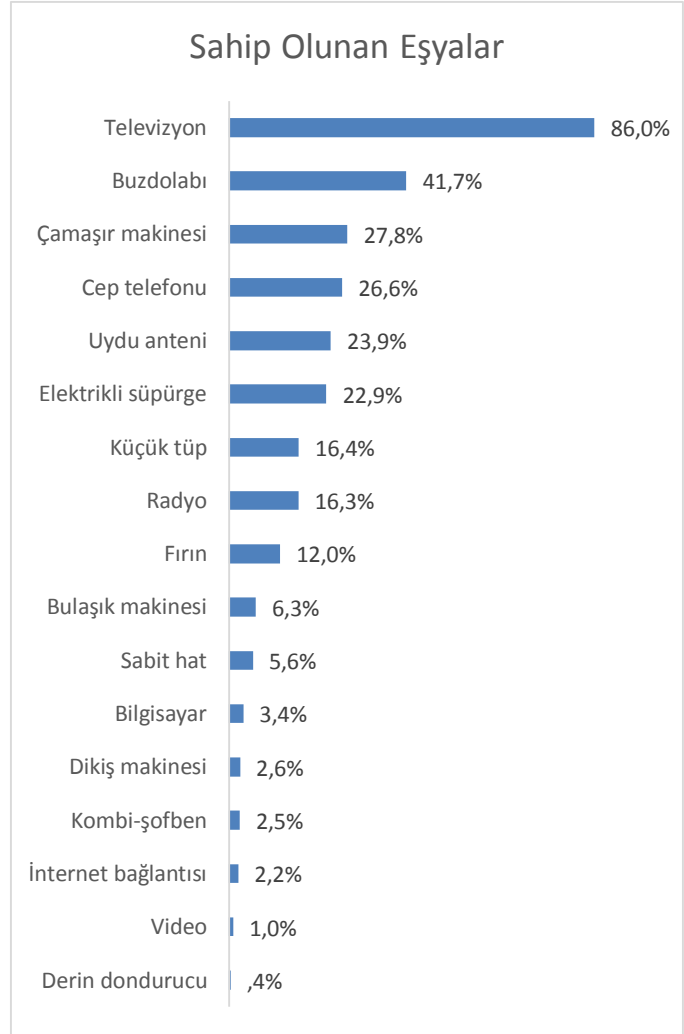

Yemek pişirme kaynağı olarak her 10 kişiden 9'u tüpgaz kullanırken, %5'i odun/kömür ile %2'si elektrik ile yemek pişirmektedir.

4.28. Sahip Olunan Eşyalar

Tablo 4-34: Sahip Olunan Eşyalar

Eşya	Oran
Televizyon	86,0%
Buzdolabı	41,7%
Çamaşır makinesi	27,8%
Cep telefonu	26,6%
Uydu anteni	23,9%
Elektrikli süpürge	22,9%
Küçük tüp	16,4%
Radyo	16,3%
Fırın	12,0%
Bulaşık makinesi	6,3%
Sabit hat	5,6%
Bilgisayar	3,4%
Dikiş makinesi	2,6%
Kombi-şofben	2,5%
İnternet bağlantısı	2,2%
Video	1,0%
Derin dondurucu	,4%

Katılımcıların en fazla sahip olduğu eşya %86 ile televizyon olmuştur. Buzdolabı sahibi olanların oranı %41,7 gibi düşük bir oranda kalmıştır. İnternet bağlantısı ve bilgisayar sahibi olma oranı %2,2 ve %3,4 ile en az sahip olunan hizmet-eşyalar arasına girmiştir.

4.29. Alışveriş Yapılan Yer ve Sıklığı

Tablo 4-35: Gıda Alışveriş Yeri ve Sıklığı

		Sıklık	Yüzde
Pazardan	Çoğunlukla	980	63,9
	Ara sıra	261	17,0
	Çok nadir	176	11,5
	Hiçbir zaman	117	7,6
			100
Seyyar Satıcıdan	Çoğunlukla	384	25,0
	Ara sıra	403	26,3
	Çok nadir	378	24,6
	Hiçbir zaman	369	24,1
			100
Bakkaldan	Çoğunlukla	713	46,5
	Ara sıra	333	21,7
	Çok nadir	299	19,5
	Hiçbir zaman	189	12,3
			100
Marketten	Çoğunlukla	355	23,1
	Ara sıra	552	36,0
	Çok nadir	339	22,1
	Hiçbir zaman	288	18,8
			100
Manavdan	Çoğunlukla	349	22,8
	Ara sıra	440	28,7
	Çok nadir	362	23,6
	Hiçbir zaman	383	25,0
			100
Gıda Yardımı	Çoğunlukla	12	,8
	Ara sıra	263	17,1
	Çok nadir	297	19,4
	Hiçbir zaman	962	62,7
			100

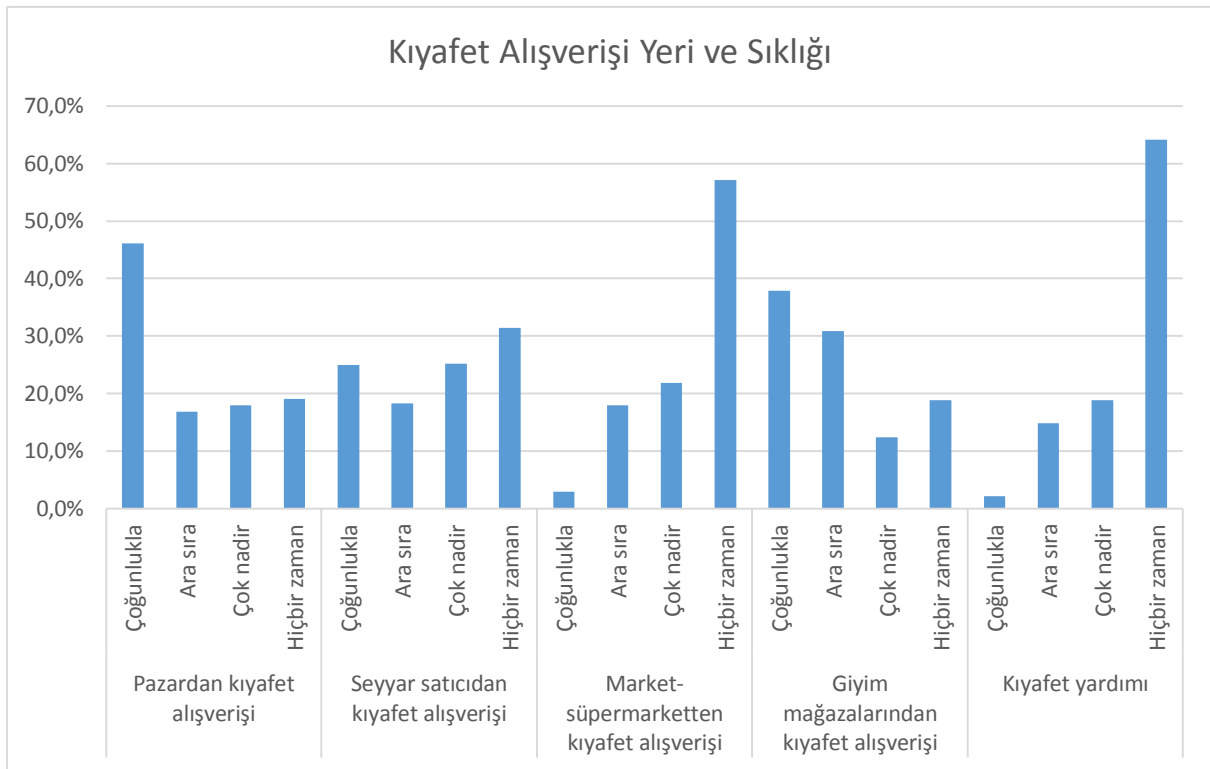

Anket sonuçlarına göre; insanlar genelde gıda alışverişlerini pazardan yapmaktadır. Her 10 kişiden 6'sı gıda alışverişlerini çoğunlukla pazardan yapmaktadır. Pazardan sonra sırasıyla, bakkal, market, seyyar satıcı, manav ve gıda yardımı olarak gıda ihtiyaçlarını gidermektedirler.

Genelde düşük gelir grubuna dahil katılımcıların %60'ı hiçbir zaman gıda yardımı almadıklarını söylemiştir.

Tablo 4-36: Kıyafet Alışverişi Yeri ve Sıklığı

		Sıklık	Yüzde
Pazardan	Çoğunlukla	707	46,1
	Ara sıra	258	16,8
	Çok nadir	276	18,0
	Hiçbir zaman	293	19,1
			100
Seyyar Satıcıdan	Çoğunlukla	384	25,0
	Ara sıra	281	18,3
	Çok nadir	386	25,2
	Hiçbir zaman	483	31,5
			100
Market-Süpermarket	Çoğunlukla	46	3,0
	Ara sıra	276	18,0
	Çok nadir	335	21,8
	Hiçbir zaman	877	57,2
			100
Giyim Mağazası	Çoğunlukla	581	37,9
	Ara sıra	473	30,8
	Çok nadir	191	12,5
	Hiçbir zaman	289	18,8
			100
Kıyafet Yardımı	Çoğunlukla	33	2,2
	Ara sıra	228	14,9
	Çok nadir	289	18,8
	Hiçbir zaman	984	64,1
			100

Anket sonuçlarına göre giyim alışverişlerinde en çok; sırasıyla pazar, giyim mağazası, seyyar satıcı ve market-süper marketi tercih etmektedir. Araştırma kapsamında her 10 kişiden 4'ü giyim alışverişlerini çoğunlukla pazardan yapmaktadır. %16'sı ara sıra %18'i ise nadir olarak giyim alışverişlerini pazardan yaparken, %19'u pazarı hiçbir zaman tercih etmemektedir.

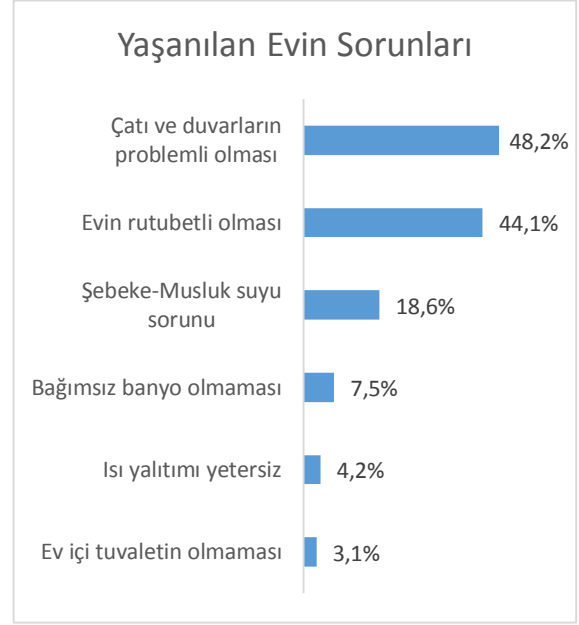
Giyim mağazasını çoğunlukla tercih edenlerin oranı %38, ara sıra tercih edenlerin oranı %31 ve çok nadir tercih edenlerin oranı ise %12'dir. Giyim mağazasını hiçbir zaman tercih etmeyenler %19'luk paya sahiptir.

Seyyar satıcıdan; çoğunlukla giyim alışverişi yapanların oranı %25 iken hiçbir zaman yapmayanlar %31'lik paya sahiptir. Market-Süpermarketlerden giyim alışverişi pek tercih edilmemektedir. Kıyafet yardımı alanların oranı ise oldukça düşük seviyelerdedir.

4.30. Yaşanılan Evin Sorunları

Tablo 4-37: Yaşanılan Evin Sorunları

	Yüzde
Ev içi tuvaletin olmaması	3,1%
Isı yalıtımı yetersiz	4,2%
Bağımsız banyo olmaması	7,5%
Şebeke-Musluk suyu sorunu	18,6%
Evin rutubetli olması	44,1%
Çatı ve duvarların problemlili olması	48,2%

Katılımcıların %48,2'si, yaşadıkları evin çatı ve duvarlarının sorunlu olmasını, (belki de buna bağlı olarak) %44,1'i evin rutubetli olmasını belirtmişlerdir.

4.31. Çocuğun Karşılanamayan İstekleri

Tablo 4-38: Çocuğun Karşılanamayan İstekleri

	Oran
Giysi	40,30%
Telefon	33,40%
Yiyecek	23,10%
Araba	13,60%
Bilgisayar	12,60%
Hiçbirşey	5,90%
Bisiklet	1,00%
Oyuncak	0,70%
Çocuğu Yok/Çocuklar Küçük	0,20%

Katılımcıların %40,3'ü çocuğunun giysi isteklerini karşılayamadığını, %33,4'ü çocuğuna cep telefonu alamadığını, %23,1'i yiyecek alamadığını söylemiştir.

Burada, giysi ve yiyecek gibi temel ihtiyaçların oranının yüksek oluşu dikkat çekmektedir.

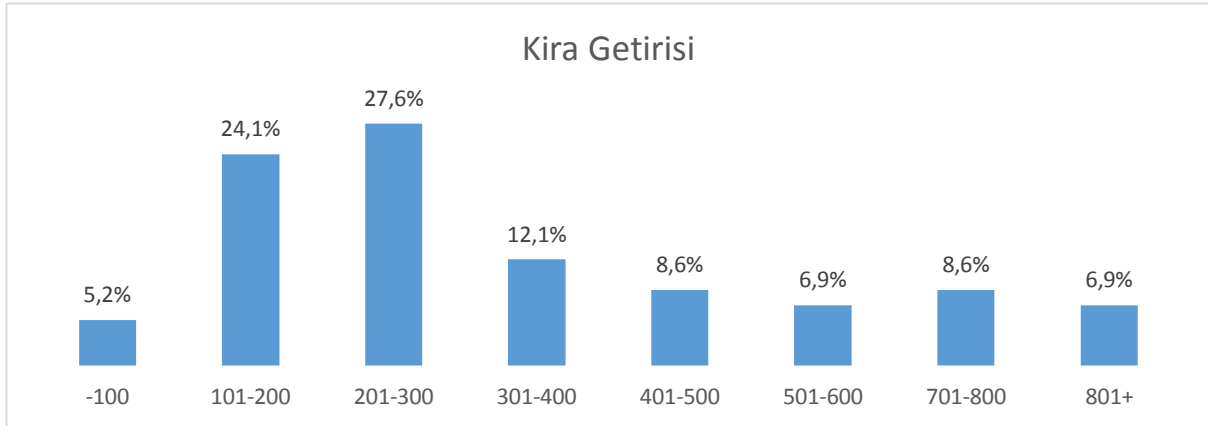
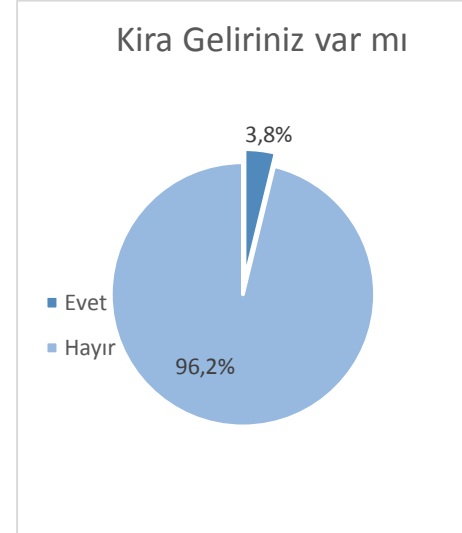
4.32. Kira Geliri

Tablo 4-39: Kira Geliri

	Sıklık	Yüzde*	Yüzde**
0-100	3	0,2	5,2
101-200	14	0,9	24,1
201-300	16	1,0	27,6
301-400	7	0,5	12,1
401-500	5	0,3	8,6
501-600	4	0,3	6,9
701-800	5	0,3	8,6
801+	4	0,3	6,9
Kira Geliri Olan	58	3,8	100,0
Kira Geliri olmayan	1476	96,2	
Genel Toplam	1534	100	

*Tüm hanelerin içindeki oranı

**Kira geliri olanların kendi içindeki oranı

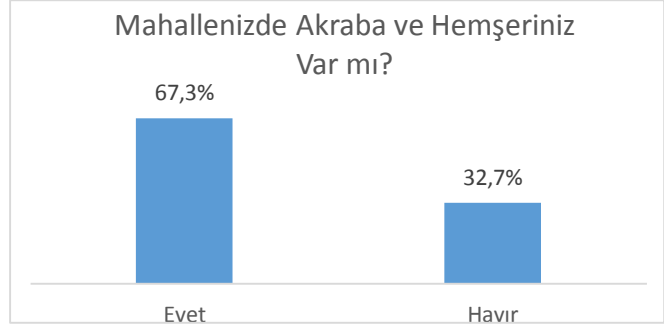
Kira getirisi detaylı incelendiğinde %27'si kira geliri olarak 201-300 TL arası gelir elde etmektedir. %24'ü ise 101-200 TL gelir elde etmektedir. Genel anlamda kira geliri elde eden kişiler düşük düzeylerde kira elde etmektedirler. Kira geliri olan kişilerin %78'i 500 TL'nin altında gelir sağlamaktadır.

4.33. Arkadaş, Akraba ve Hemşeri İlişkileri

4.33.1. Hemşehri / Akraba İle Aynı Mahallede Oturma Durumu

Tablo 4-40: Hemşehri/Akraba ilişkileri Durumu

	Sıklık	Yüzde
Evet	1032	67,3
Hayır	502	32,7
Toplam	1534	100

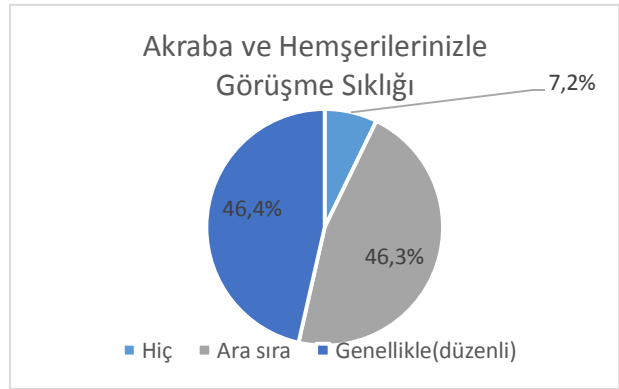

Her 10 haneden 7'sini akraba veya hemşerileriyle aynı mahallede oturmaktadır.

4.33.2. Hemşehri / Akraba İle Görüşme Sıklığı

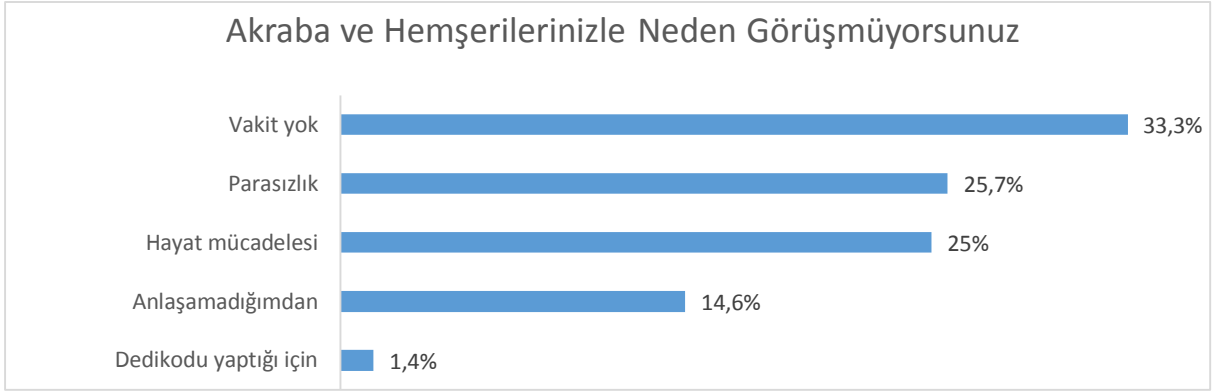
Tablo 4-41: Akraba ve hemşerilerinizle görüşme sıklığı

	Sıklık	Yüzde
Hiç	111	7,2
Ara sıra	711	46,3
Genellikle(düzenli)	712	46,4
Toplam	1534	100

Ankete katılan 1534 kişiden edinilen bilgiye göre; akraba ve hemşerilerle görüşenlerin oranı %93'e dayanmaktadır ve her 10 kişiden 5'i akraba ve hemşerileriyle düzenli olarak görüşmektedir.

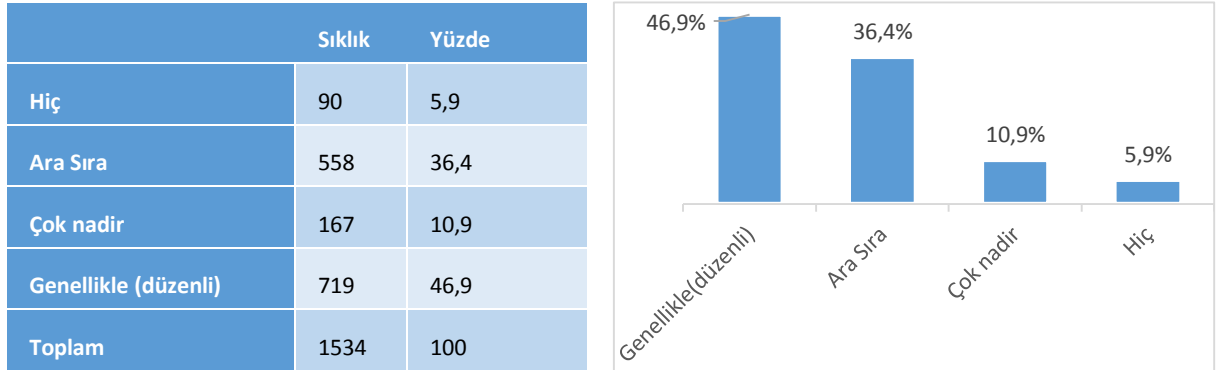
4.33.3. Hemşehri / Akraba İle Görüşmeme Nedeni

Akraba ve hemşerileriyle görüşmeyen kişilerin %33'ü vakit bulamadığından, %25'i Parasızlıktan, %25'i ise hayat mücadelesi sebebiyle görüşmediğini belirtmiştir. %14'ü anlaşamadığını söylerken %1,4'ü ise dedikodu yaptıkları için akrabalarıyla görüşmediğini söylemiştir.

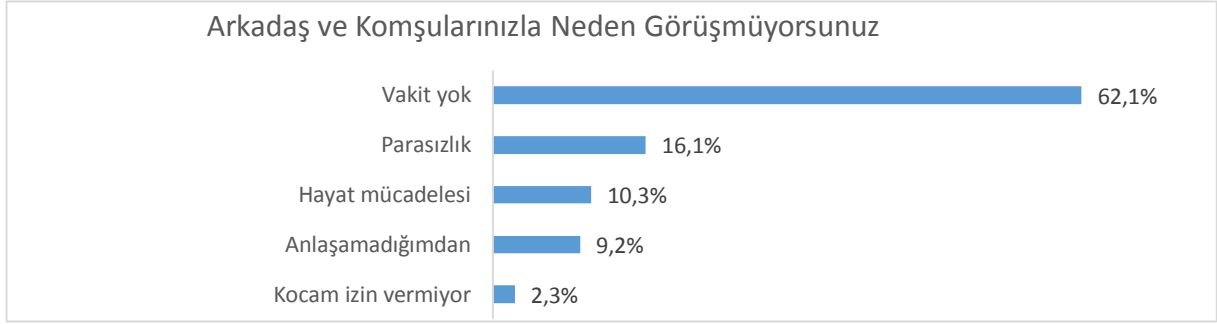
4.33.4. Arkadaş ve Komşularla Görüşme Sıklığı

Tablo 4-42: Arkadaş ve komşularla görüşme sıklığı

Katılımcıların %47'si arkadaş ve komşularıyla düzenli görüştüğünü söylemiştir. %11'i çok nadir, %36'sı ara sıra görüşmektedir. %5'i ise hiç görüşmemektedir.

4.33.5.Arkadaş ve Komşularla Görüşmeme Nedenleri

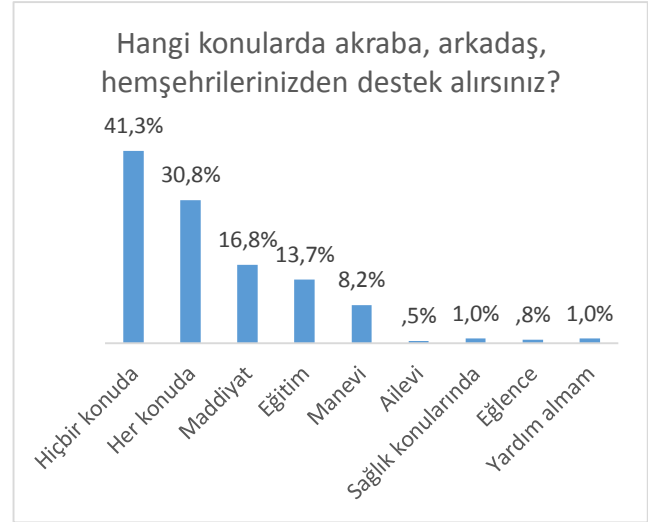

Arkadaş ve komşularıyla görüşmeyen kişilerin %62'si vakit bulamadığından, %16'sı parasızlıktan, %10'u hayat mücadelesinden, %9'u ise anlaşamadığından görüşmediğini söylemiştir.

4.33.6.Hangi Konuda Akraba, Arkadaş, Hemşehrilerden Destek Alındığı

Tablo 4-43: Hangi Konuda Destek Alındığı

	Oran
Hiçbir konuda	41,3%
Her konuda	30,8%
Maddiyat	16,8%
Eğitim	13,7%
Manevi	8,2%
Ailevi	,5%
Sağlık konularında	1,0%
Eğlence	,8%
Yardım almam	1,0%

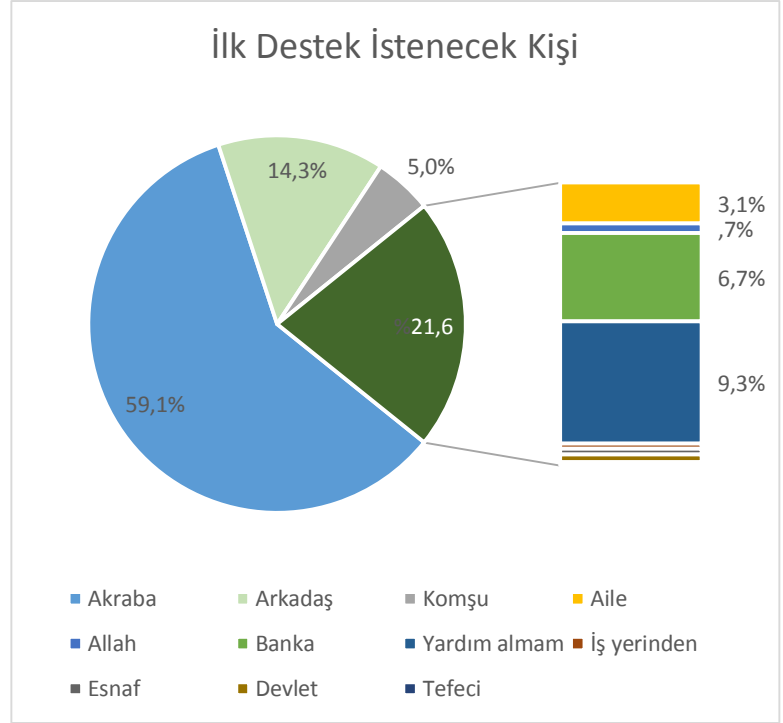

Akraba, arkadaş ve hemşehrilerinden hiçbir konuda destek almadığını söyleyenlerin oranı %41,3 gibi büyük bir orandır. Her konuda destek alanların oranı %30,8 olmuştur. Şıklarda yer almadığı halde katılımcıların %8,2'i çevresinden manevi destek aldığını belirtmiştir.

4.33.7. Maddi Olarak Sıkıntıya Girildiğinde İlk Destek İstenecek Kişi

Tablo 4-44: İlk Destek İstenecek Kişi

	Oran
Akraba	59,1%
Arkadaş	14,3%
Komşu	5,0%
Diğer	21,7%
Aile	3,1%
Allah	,7%
Banka	6,7%
Yardım almam	9,3%
İş yerinden	,4%
Esnaf	,5%
Devlet	,6%
Tefeci	,3%

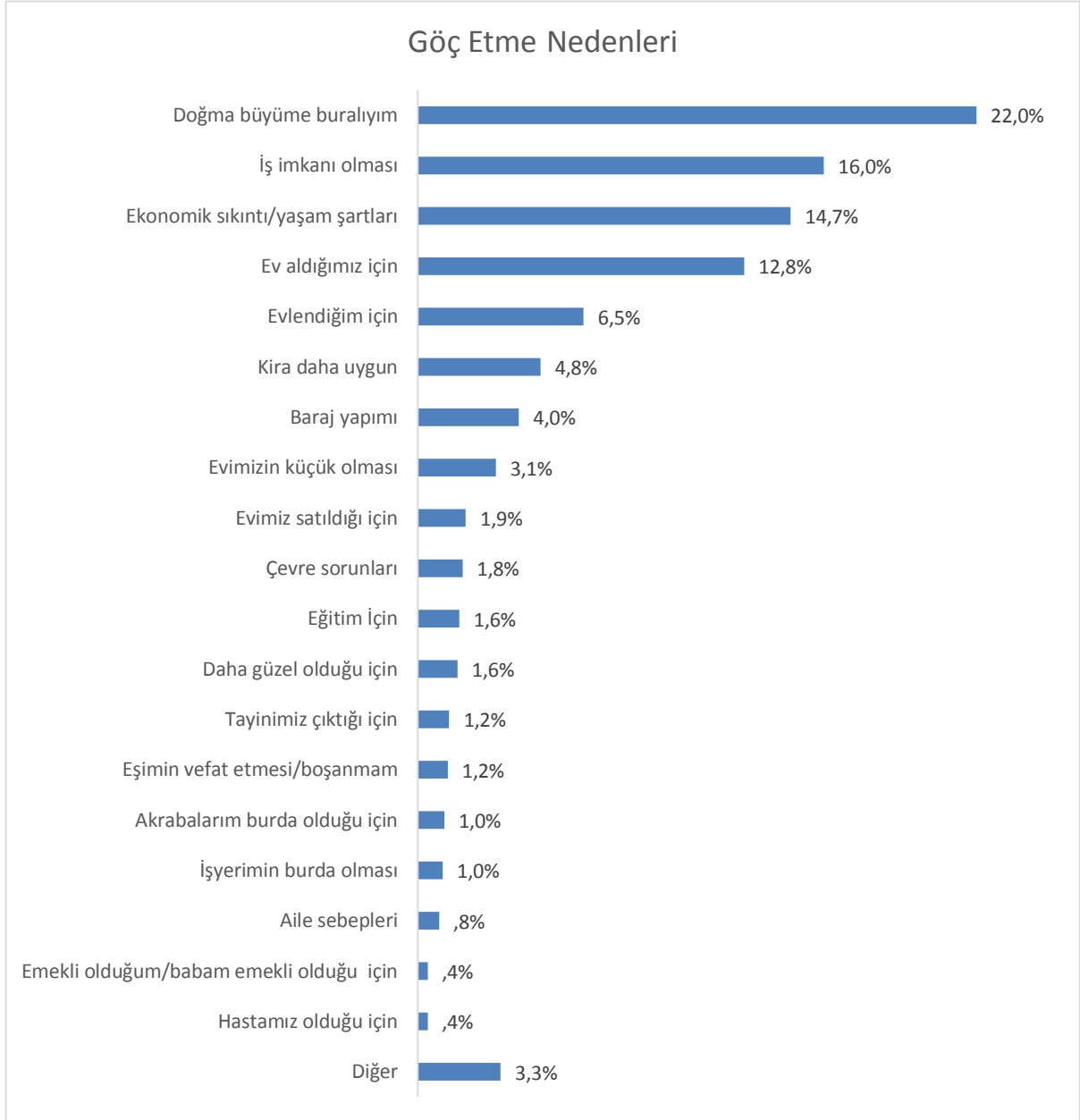
Pasta grafikte en büyük paya sahip kalemler görünürken pasta grafiğe bağlı çubuk grafikteyse Diğer kategorisine giren şıkların toplamda ne kadar payı olduğu daha açık görünmektedir.

Katılımcıların %60'a yakını maddi sıkıntıya girildiğinde ilk destek istenecek kişi olarak akrabalarını görmektedir. İkinci sırada %14,3 oranla arkadaş gelmektedir. Daha sonra gelen çeşitli cevapların Diğer başlığında toplanması uygun bulunmuştur.

Diğer başlığında en büyük payı ise %9,3 ile yardım almam, istemem cevabı gelmiştir. Onun ardından katılımcıların %6,7'si bankaya başvuracağını söylemiştir.

Sıklığı az olmakla birlikte, tefeci, esnaf, Allah devlet gibi cevaplar da alınmıştır.

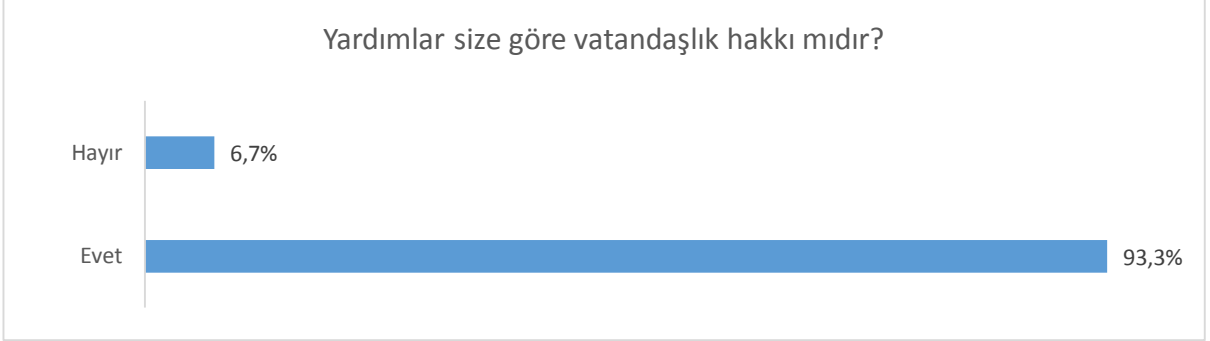
4.34. Göç Etme Nedenleri

Ankete katılan kişilerin %22'si oturduğu semtte doğup büyüdüğünü söylemiştir. %16'lık kısmı ise iş imkânlarının olmasından dolayı bu semte göç etmeyi tercih etmiştir. %15'i ekonomik sıkıntı/yaşam şartları sebeplerinden, %12'si ise ev aldığından dolayı bu semti tercih etmiştir.

4.35. Alınan Yardımlar

4.35.1.Yardımları Vatandaşlık Hakkı Olarak Düşünme Durumu

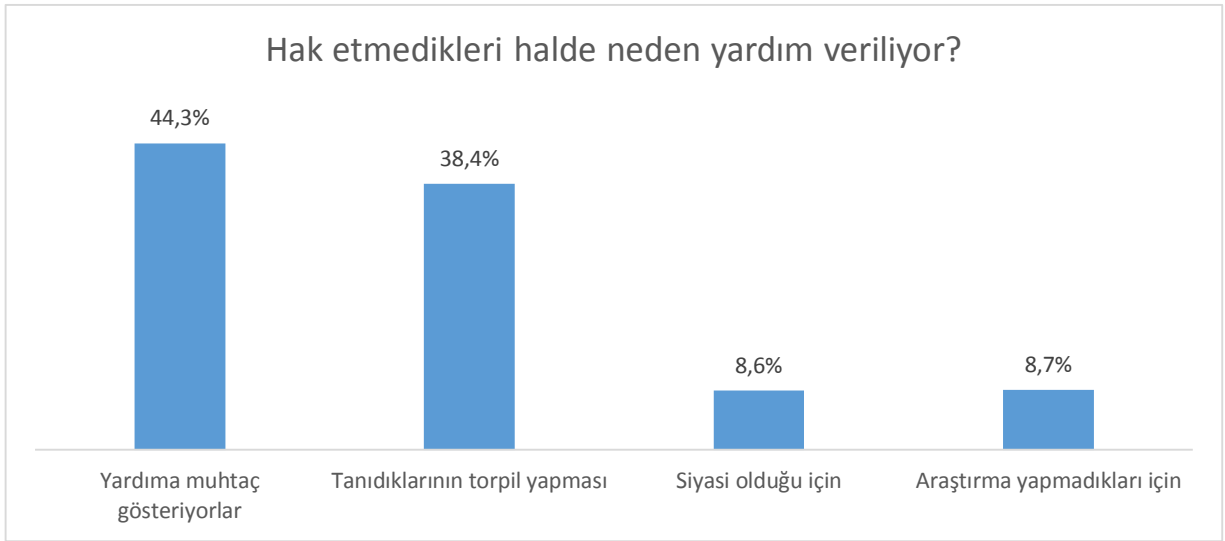
Katılımcıların büyük çoğunluğu yardımların vatandaşlık hakkı olduğunu düşünmektedir.

4.35.2.Yardımların Adaletli Yapılma Durumu ve Adaletsizlik Nedenleri

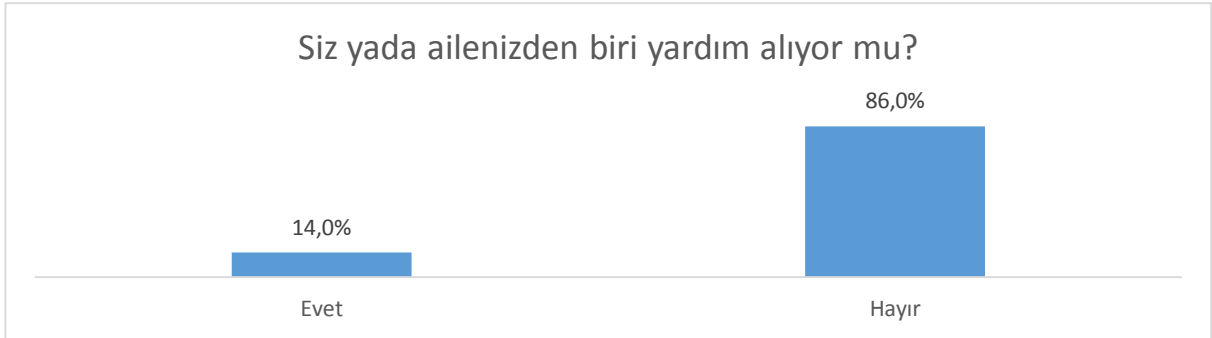
Her 5 katılımcıdan 4'ü yardımların adaletsiz dağıtıldığını düşünmektedir. Adaletsizliğin olduğunu düşünenlerin yaklaşık %80'i de kendi çevrelerinde hak etmediği halde yardım alanların bulunduğunu söylemiştir.

İki oranın bu kadar birbiriyle tutarlı olması, kendi tanıdıklarının hak etmeksizin yardım aldığını söyleyenlerin, yapılan yardımı adaletsiz buldukları şeklinde düşünülebilir.

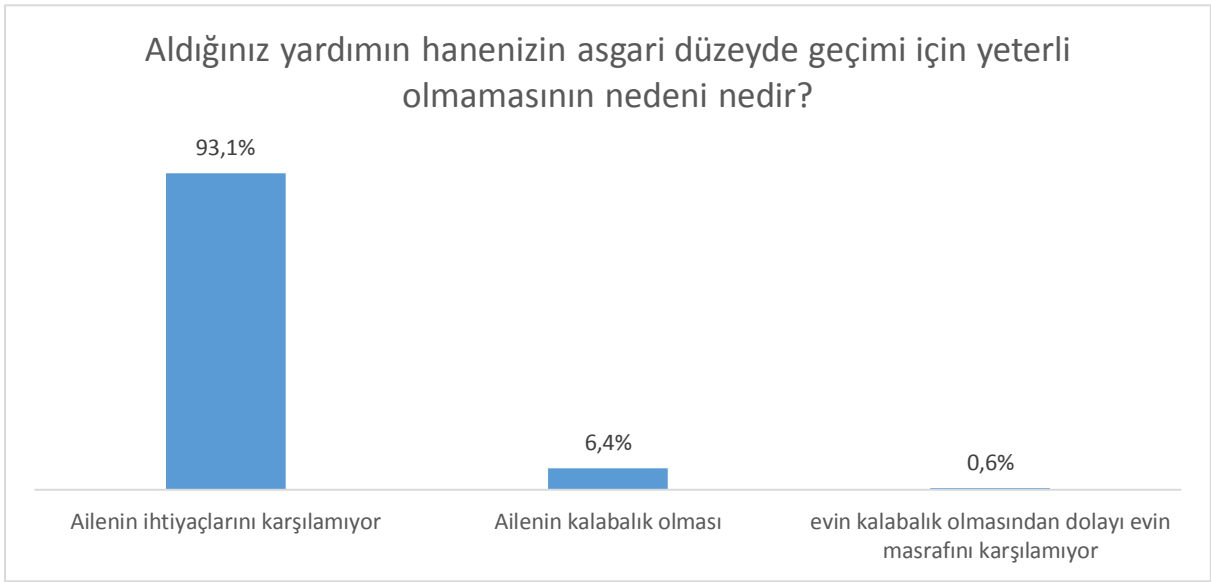
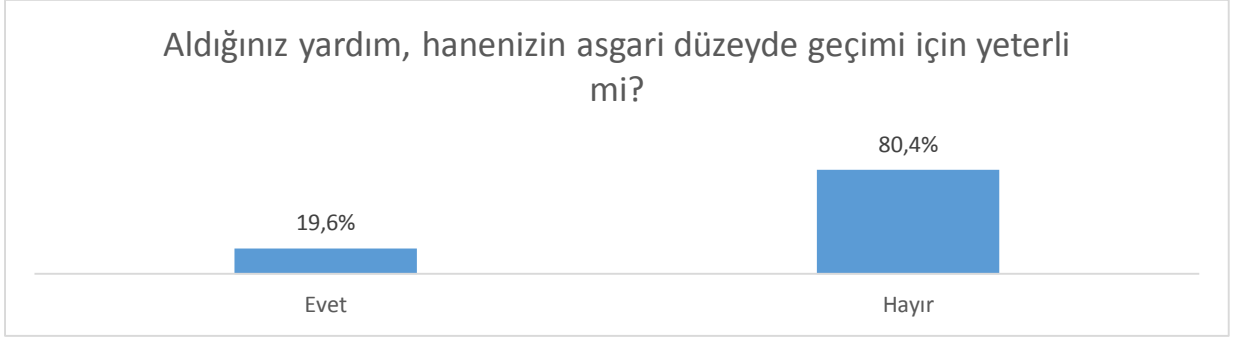
Hak etmediği halde yardım alan kişiler olduğunu söyleyenlerin %44,3'ü haksız yere yardım alanların kendilerini yardıma muhtaçmış gibi göstermesi, %38,4'ünün ise tanıdıklara torpil yapılması nedeniyle hak etmedikleri halde yardım aldıklarını düşünmektedirler.

4.35.3.Yardım Alma Durumu ve Yeterliliği

Katılımcıların %86'sı yardım almadığını söylemiştir.

4.35.4. Alınan Yardımın Yeterliliği

Katılımcıların %80,4'ü aldıkları yardımın asgari düzeyde geçim için dahi yetersiz olduğunu söylemiştir. Yeterli olmamasının nedenlerinin başında % 93,1 oranında ailenin ihtiyaçlarının karşılanamaması gelmektedir. %6,4 oranında da ailenin kalabalık olması nedeniyle yapılan yardımın yetersiz kaldığı cevabı gelmiştir.

5. ÖZET

- Görüşülen 1534 hanede 8488 kişi yaşamaktadır.
- İncelenen mahalleler için hanede yaşayan ortalama kişi sayısı yaklaşık 5'tir.
- Tüm hanelerde 6 ila 17 yaşlarındaki toplam çocuk sayısı 2544 iken tüm hanelerdeki toplam öğrenci sayısı 2433'tür. 18 yaşından büyük öğrenciler ve 18 yaşından önce mezun olmuşlar kapsam dışı tutulduğunda, oran yaklaşık %96'ya varmaktadır.
- Hanelerde yaşayan 18 yaş üzeri tüm bireylerin %73'ü evli, %23'ü bekdir.
- Hanelerde yaşayan tüm bireylerin %82,4'ü çalışmamaktadır.
- 6 yaş üzeri tüm bireyler gözönüne alındığında okuma yazma bilme oranı %86,5 olmaktadır.
- Hanelerin yaklaşık %93'ü 1500 TL altı gelire sahiptir.
- Katılımcıların %37'si kirada oturmaktadır. Bunun yanında, katılımcıların %12,6'sı son bir yıl içinde ekonomik sıkışıklık nedeniyle bir gayrimenkul sattığını söylemiştir.
- Düzenli gelir getiren işi tercih etme sebebi olarak, bireylerin ailelerine daha iyi gelecek sunabilme istekleri en çok tekrar edilen sebeptir.
- Tüm nedenlere bakıldığında katılımcının çalışmamaya mecbur olduğu şeklinde yorumlanabilecek "yaşlı olması, sağlık sorunları, çocuklarına bakacak kimsenin olmaması" nedenlerini söyleyenlerin oranlarının toplamı %52,4'tür.
- Su ve elektrik kesintileri, hırsızlık, yol ve asfalt çöküntüsü ve çöp sorunu, oturlan mahallede yaşanan sorunların başında gelmektedir.
- Katılımcıların %95'i mahallelerinde sağlık ocağı veya devlet hastanesi bulunduğunu söylemiştir.
- En çok gıda harcaması yapılırken en düşük harcama yapılan kalemler aylık sosyal etkinlik ve kişisel bakım harcamaları olmuştur.
- Yapılan istatistiksel testlerde, gelirin sadece sosyal etkinlik harcamaları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.
- Bununla birlikte, kıyafet harcamaları hariç, oturlan konutun türünün tüm harcama kalemleri (gıda, sağlık, yakıt, eğitim, ulaşım, kişisel bakım, sosyal etkinlik) üzerinde etkisinin olduğu görülmektedir.
- Haftada birden daha sık et ve et ürünleri tüketen hanelerin oranı yaklaşık %20'dir.

- Katılımcıların %85'i geçim sıkıntısı nedeniyle elektrik ve sarfiyatından tasarruf ettiklerini belirtmişlerdir. Diğer tasarruf edilen konular, gıda, giysi telefon olarak öne çıkmaktadır. Burada gıdadan tasarruf etme düşüncesi göze çarpmaktadır.
- Tasarruf amacıyla evde en fazla salça, ekmek ve turşu yapıldığı gözlenmiştir.
- Katılımcıların %63'ü hanelerindeki en önemli sorunu ekonomik sıkıntı olarak görmektedirler.
- Katılımcıların %33'ü, bu ekonomik sıkıntı nedeniyle son bir yıl içinde hastalıklarının (ağırlıklı olarak tansiyon hastalığı olmak üzere) tedavisini ertelediklerini belirtmiştir.
- Katılımcıların yarısına yakını evlerinde sürekli ilaç kullanan birinin olduğunu söylemiştir. İlaç kullananların hastalıkları, yine ağırlıklı olarak, tansiyondur.
- Katılımcıların yaklaşık %29'u mali gücü nedeniyle sağlık hizmetlerine erişimde sıkıntı yaşadığını söylemiştir.
- Hanelerinde engelli olduğunu söyleyenlerin oranı yaklaşık %20'dir. 4.22. Hanede Engelli Kişi Olup Olmadığı kısmında anlatıldığı gibi, beklenen engellilik oranı %12'dir.
- Engelli haricinde bakıma muhtaç kişinin olduğu hanelerin oranı yaklaşık %10'dur.
- ılımcıların yarısı evlerinde zararlı alışkanlığa sahip bireyin olduğunu söylemiştir.
- Katılımcıların yaklaşık %80'i borçlarının olduğunu, bu borçların ağırlıklı kısmının da şahıs ve bankaya olduğunu söylemiştir. Borçların yarısından fazlası 3000 TL üzeridir. Gelirin düşük olduğu bu mahallelerde borcun bu düzeylerde çıkması dikkat çekmektedir.
- Yaşanılan evdeki sorunlar en fazla çatı ve duvarlar ile rutubettir.
- Katılımcıların %40'ı çocuklarının giysi isteklerini karşılayamadıklarını söylemiştir. Çocuklarının telefon ve yiyecek isteklerini karşılayamayan katılımcıların oranı da azımsanacak düzeyde değildir. Özellikle yiyecek isteklerinin karşılanamaması (%23,1) dikkat çekmektedir.
- Katılımcıların %96'sı bir kira gelirlerinin olmadığını söylemiştir.
- Katılımcıların yaklaşık %67'si akrabalarıyla aynı mahallede otururken, akrabalarıyla düzenli olarak görüşüğünü söyleyenlerin oranı %46'da kalmıştır.
- Düzenli olarak görüşmeme nedenlerinin başında vaktin olmaması, parasızlık, hayat mücadelesi vs gelmektedir. Bu nedenleri mecburi neden olarak görürsek, insan ilişkilerinden kaynaklı görünen nedenlerin (dedikodu, anlaşılamamak) oranı %16 gibi bir oranda kaldığı ortaya çıkacaktır.

- Katılımcıların %41'i arkadaş, akraba ve hemşehrilerinden hiçbir konuda destek almayacaklarını, %31'i her konuda destek alacaklarını söylemiştir. Bununla birlikte, maddi sıkıntıya girildiğinde katılımcıların %60'ya yakını akrabasından destek isteyebileceğini söylemiştir.
- Katılımcıların %93,3'ü yardımları bir vatandaşlık hakkı olarak görmektedir.
- Yardımların adaletli yapılmadığını düşünenlerin oranı yaklaşık %80'dir. Aynı zamanda çevrelerinde hak etmediği halde yardım alanlar olduğunu söyleyen katılımcıların oranı da %80'e yakındır. Katılımcıların, adaletsizlik vurgusunu, çevrelerinde gördükleri kadarıyla yaptıkları söylenebilir.
- Evlerinde birinin yardım aldığını söyleyenlerin oranı %14'tür. Yardım alıp yardımın yetersiz kaldığını düşünenlerin de yaklaşık %80'i bu yardımın, ailelerinin asgari ihtiyaçlarını karşılamaması nedeniyle yetersiz kaldığını söylemiştir.

KAYNAKLAR

- Arpacioğlu, Ö., & Yıldırım, M. (2011). Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluğun Analizi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 60-76.
- Buğra, A. (2008). Kapitalizm Yoksulluk ve Türkiye'de Sosyal Politika. *Çağdaş Türkiye Tarihi Seminerleri 2008-2009*.
- Gündoğan, N. (2008, Ocak-Şubat). Türkiye'de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele. *ASOMEDYA*, s. 42-56.
- TÜİK. (2007, Aralık 26). 2006 Yoksulluk Çalışması Sonuçları. *Haber Bülteni*(206).
- Türk Dil Kurumu. (2014). *Büyük Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Genel Ağ Sayfası: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts adresinden alındı